

TẠP CHÍ

NGÀY NAY

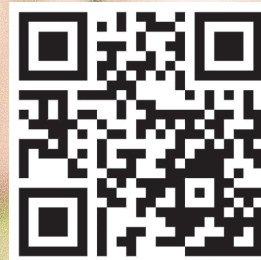

CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA LIÊN HIỆP CÁC HỘI UNESCO VIỆT NAM
ORGAN OF VIETNAM FEDERATION OF UNESCO ASSOCIATIONS

VIETNAM TODAY

SỐ 374 (25/4 - 2/5/2024)

MIỄN PHÍ

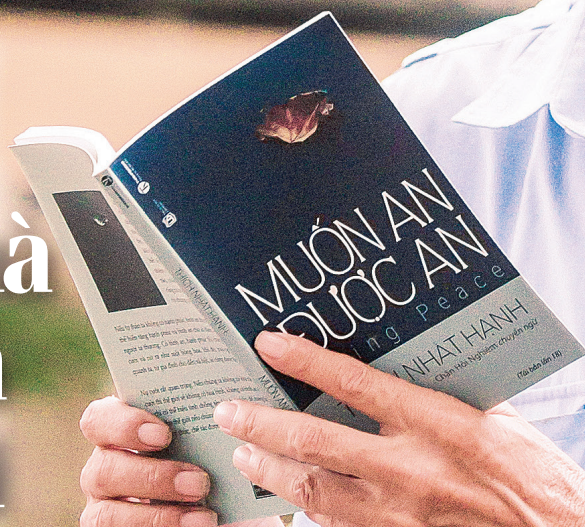

WWW.NGAYNAY.VN

SÁCH

là món quà
cho tất cả
mọi người

TRANG 4-5

Ảnh: Đỗ Mạnh Cường

Việc thành lập thư viện, tủ sách ngay trong nhà trường sẽ tạo dựng thói quen đọc cho trẻ nhỏ. Tuy nhiên việc tạo dựng môi trường đọc cần phải đi kèm với hành động thực chất, thay vì chạy theo các phong trào thường niên.

Thư viện Cầu Vồng

Nằm dưới những tán cây xanh ở vị trí trung tâm khuôn viên trường Tiểu học Tứ Quận, (Yên Sơn, Tuyên Quang), có một thư viện nhỏ đóng vai trò “mỏ neo” nuôi dưỡng thói quen đọc cho các bạn nhỏ. Đó là Thư viện Cầu Vồng.

Nguyễn Tường Vy, học sinh trường Tiểu học Tứ Quận cho biết, bản thân rất say mê các loại sách văn học dành cho thiếu nhi, đặc biệt là truyện cổ tích.

“Em và các bạn rất thích Thư viện Cầu Vồng. Ngoài giờ đọc tại thư viện, chúng em còn được mượn sách về nhà”, cô bé 10 tuổi chia sẻ. “Sách giúp em thoải mái khi tới trường và có thêm nhiều kiến thức mới”.

Kể từ năm 2020, Thư viện Cầu Vồng của trường Tiểu học Tứ Quận đã được xây dựng nhằm đáp ứng nhu cầu đọc sách, làm đa dạng hình thức giải trí cho các em học sinh sau giờ học căng thẳng.

Thầy Đặng Xuân Chiến, Hiệu trưởng trường Tiểu học Tứ Quận, cho biết cơ sở giáo dục này hiện có 630 học sinh, trong đó có gần 62% học sinh dân tộc thiểu số. Trước đây, do điều kiện cơ sở vật chất còn nhiều hạn chế, các phòng chức năng của trường, nhất là thư viện còn nhỏ, hẹp, phần nào ảnh hưởng đến nhu cầu đọc sách và tìm hiểu thông tin của học sinh.

Tuy nhiên, những năm gần đây, được sự quan tâm của chính quyền địa phương, cơ sở vật chất của nhà trường ngày một cải thiện.

Theo thầy Đặng Xuân Chiến, để giúp học sinh có thêm thời gian đọc sách, góp phần lan tỏa văn hóa đọc trong trường học, mỗi tuần một lớp sẽ có một tiết đọc sách tại Thư viện Cầu Vồng. Ban giám hiệu trường

Học sinh trường Tiểu học Tứ Quận dành thời gian tại Thư viện Cầu Vồng.

Không chạy theo phong trào để ươm mầm văn hóa đọc

◉ HUY VŨ

sẽ thường xuyên vận động cán bộ, giáo viên tìm những nguồn sách hay, phù hợp với lứa tuổi các em học sinh.

Năm cách trường Tiểu học Tứ Quận khoảng 12 cây số, một ngôi trường tiểu học khác cũng đang triển khai những tủ sách nhỏ nằm ngay dưới chân các cầu thang nhằm kích thích sự tò mò và thích thú của các em học sinh.

Sau tiếng trống báo hiệu giờ ra chơi, học sinh lớp 4B, trường Tiểu học Hồng Thái (thành phố Tuyên Quang, Tuyên Quang) nhanh chóng có mặt tại thư viện chính và hai góc thư viện để đọc sách.

“Hôm nay là ngày lớp em đọc sách ở thư viện. Chúng em được đọc trong 15 phút đầu giờ, giờ ra chơi và sau giờ ăn bán trú. Em thích nhất sách về khám phá thiên nhiên và tìm hiểu các loài động vật”, Hoàng Minh Hằng, học sinh trường Tiểu học Hồng Thái hào hứng nói.

Việt Nam đang thiếu những thư viện được thiết kế riêng không gian đọc cho trẻ em.

Từ đầu năm học 2023 - 2024, tận dụng khoảng không gian ở chân các cầu thang, các cán bộ, giáo viên trường Tiểu học Hồng Thái đã tu sửa, chỉnh trang thành các tủ sách, góc thư viện nhỏ. Học sinh các khối lớp không có lịch đọc ở thư viện chính vẫn có thể thoải mái đọc sách, truyện ở các góc thư viện này.

Ngoài những góc đọc nhỏ, trường cũng bố trí các khu vực đọc ngoài trời, dưới

những bóng cây to tại khuôn viên sân trường nhằm giúp các em có thêm không gian đọc mở và thoáng đãng hơn.

Câu chuyện của Thư viện Cầu Vồng và các tủ sách dưới chân cầu thang tại tỉnh Tuyên Quang chỉ là một trong nhiều ví dụ về nỗ lực của tỉnh miền núi này nhằm xây dựng thói quen đọc sách trong môi trường sư phạm.

Để phát triển văn hóa đọc trong các nhà trường và cơ

sở giáo dục, ông Nguyễn Văn Hiến, Phó Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Tuyên Quang cho biết, cơ quan quản lý sẽ tiếp tục phát động, tổ chức các phong trào, chương trình khuyến khích đọc sách trong phụ huynh, học sinh nhằm tạo nguồn sách, tài liệu, xây dựng các thư viện, tủ sách nhà trường; phát động phong trào chung tay xây dựng thư viện nhà trường, lớp học, thư viện xanh, tủ sách học đường...

Qua đó, khuyến khích, nhân rộng phong trào, rèn luyện thói quen đọc sách, góp phần nâng cao trí thức và phát triển văn hóa đọc trong học sinh và hướng tới xây dựng một xã hội học tập.

Vượt qua tư tưởng “đánh trống ghê tên”

Theo số liệu từ Bộ Thông tin và Truyền thông, Việt Nam chỉ có 30% số người đọc sách thường xuyên, 26% không đọc sách và 44% thỉnh thoảng

Việc đọc nên xuất phát từ nhu cầu tự thân của trẻ, thay vì hô hào các phong trào đọc sách thường niên.

mới đọc sách. Thế nhưng, nước ta lại có đến 70% người dân sử dụng Internet, nằm trong nhóm dẫn đầu thế giới. Cũng theo thống kê, trung bình một người Việt Nam chỉ đọc 4 cuốn sách/năm. Trong số đó có đến 2,8 cuốn là sách giáo khoa; 1,2 cuốn còn lại là thể loại sách khác.

So sánh với Singapore, trung bình người dân nước này đọc 14 cuốn sách mỗi năm, người Nhật là 20 cuốn. Qua đó, có thể thấy việc đọc sách của người Việt Nam có tỷ lệ thấp.

Dù thói quen đọc sách và gây dựng văn hóa đọc sách đang được cả xã hội hưởng ứng qua các năm, nhưng nhiều ý kiến còn cho rằng

việc đọc sách phải xuất phát từ nhu cầu tự thân, thay vì chỉ gói gọn trong một phong trào được phát động thường niên.

Là diễn giả thường xuyên xuất hiện tại nhiều trường học trên cả nước, chuyên gia giáo dục Nguyễn Quốc Vương cho biết không ít lần ông bắt gặp hình ảnh các thư viện học đường bị “phủ bụi”, hay các bạn học sinh nếu có đọc thì cũng chỉ đọc truyện tranh, hoặc các cuốn truyện rất xưa cũ bởi các bạn thiếu người giới thiệu, dẫn dắt.

“Đúng là nhiều hoạt động phát triển văn hóa đọc hiện nay chỉ mang tính chất “đánh

○ Trung bình một người Việt Nam chỉ đọc 4 cuốn sách/năm. Trong số đó có đến 2,8 cuốn là sách giáo khoa; 1,2 cuốn còn lại là thể loại sách khác.

Ảnh minh họa.

trống ghi tên”, nhiều trường học thành lập những “thư viện xanh”, “thư viện thân thiện” chỉ để cho có mà không tổ chức các hoạt động đọc cho học sinh”, ông Vương chỉ ra.

Đáng chú ý, vị chuyên gia này cho rằng việc phát triển hệ thống thư viện trên cả nước mới chỉ phát triển theo chiều ngang, chưa đi vào chiều sâu, chưa có danh sách khuyến đọc dành riêng cho từng độ tuổi. Ví dụ, hiện nay trên cả nước vẫn chưa có một cơ sở nào đủ tiêu chuẩn để trở thành thư viện cho trẻ em mà chỉ có các phòng đọc dành cho thiếu nhi.

“Tại Nhật Bản, Hiệp hội Thư viện Trường học hoặc Hội Văn học Thiếu nhi hay Hiệp hội Thư viện là những tổ chức cung cấp danh sách khuyến đọc cho từng độ tuổi, danh sách này được cập nhật hàng năm”, ông Vương nói và cho biết thêm dù chỉ là những danh

sách tham khảo, nhưng đó vẫn là nền tảng vững chắc để các phụ huynh và giáo viên chọn sách cho trẻ nhỏ.

Hiện nay, những trường học tại cơ sở triển khai tốt hoạt động đọc sách thường do hiệu trưởng, thủ thư thực sự yêu sách hoặc có những người hỗ trợ hoạt động khuyến đọc. Muốn phát triển văn hóa đọc trong học đường, cần phải có môi trường khuyến khích thói quen này, ông Vương chỉ ra.

Ghi nhận những số liệu của Bộ Thông tin và Truyền thông, ông Vương thừa nhận giới trẻ Việt Nam ngày càng ít đọc hơn các thế hệ trước. Dù vậy, nếu đi sâu vào cộng đồng đọc, vẫn có những học sinh được sinh ra trong môi trường tiếp cận sách vở và sớm hình thành thói quen đọc.

“Nếu như ở các đô thị, việc chúng ta bàn về sách vở là rất bình thường. Nhưng chỉ đi khỏi thành phố vài chục cây số, các khái niệm như văn hóa đọc đã khá mơ hồ. Do đó, hiện

nay đang có sự bất đối xứng trong việc tiếp cận văn hóa đọc, giữa các nhóm, các thành phần trong xã hội, các vùng miền”, ông Vương nói.

Trước thực trạng này, cộng đồng những người khuyến đọc tại Việt Nam đang tìm cách hỗ trợ các ngôi trường khó khăn về tài chính nhưng có nhu cầu tiếp cận văn hóa đọc bằng cách bổ sung sách cho thư viện học đường, tổ chức các buổi trò chuyện để truyền thông về ý nghĩa, vai trò và các phương pháp đọc sách cho giáo viên và học sinh.

Theo vị chuyên gia, văn hóa đọc không dựa vào số lượng sách ta sở hữu, mà ta hiểu được những cuốn sách đã đọc ở mức độ nào và liên kết nội dung sách với những trải nghiệm cá nhân để đúc rút ra được tư duy cho bản thân.

“Tôi cho rằng để có văn hóa đọc đích thực, chúng ta không thể cứ chạy theo trào lưu hay bể nổi”, ông Vương khẳng định.●

“

Nếu như ở các đô thị, việc chúng ta bàn về sách vở là rất bình thường. Nhưng chỉ đi khỏi thành phố vài chục cây số, các khái niệm như văn hóa đọc đã khá mơ hồ. Do đó, hiện nay đang có sự bất đối xứng trong việc tiếp cận văn hóa đọc, giữa các nhóm, các thành phần trong xã hội, các vùng miền.

Ông Nguyễn Quốc Vương

là món quà cho tất cả mọi người

◉ VIỆT ĐÀN

Văn hoá đọc đang dần lan toả khắp các ngõ phố và len lỏi vào từng ngôi nhà. Nhiều cuốn sách có giá không bằng cốc trà sữa nhưng hàm lượng “dinh dưỡng” lại tốt hơn vạn lần. Sách sẽ càng ngày càng phổ biến hơn, vì sách là món quà dành cho tất cả mọi người.

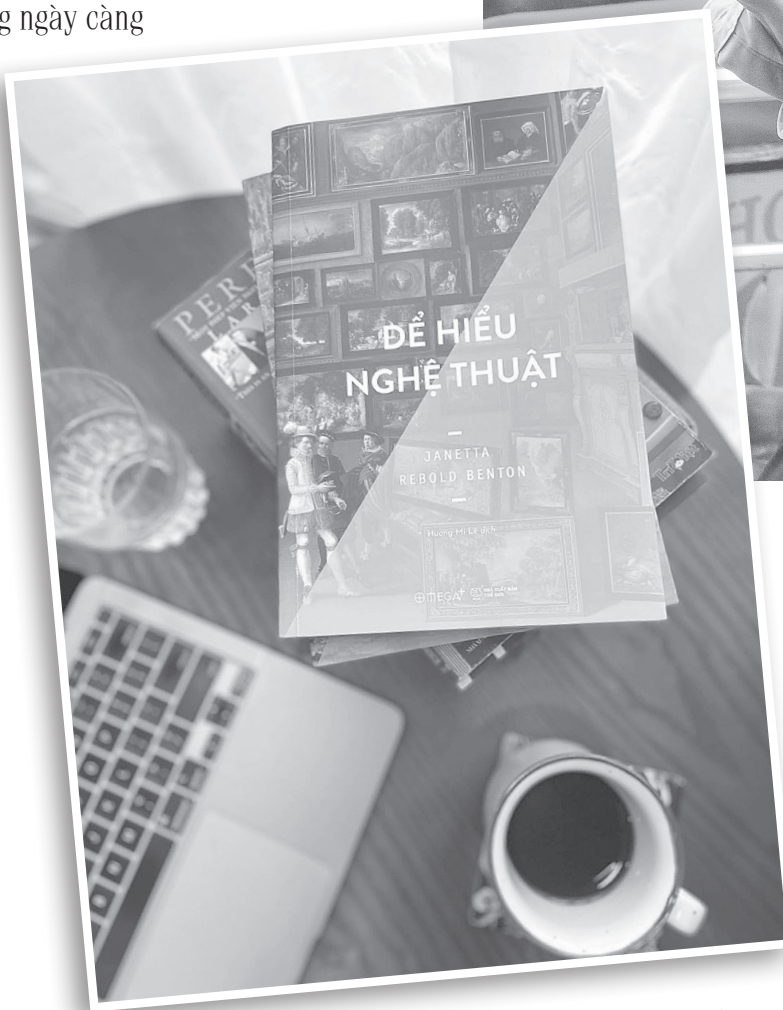
Đó là suy nghĩ giản dị của Nguyễn Thị Nguyệt Nga, người có gần 12 năm kinh nghiệm làm việc tại các công ty sách, CEO 25 Agency, một đơn vị chuyên cung cấp dịch vụ xuất bản và truyền thông cho cộng đồng người Việt.

“Kho báu” của ông

Tốt nghiệp Khoa Ngữ Văn, Đại học Sư phạm Huế năm 2009, Nguyễn Thị Nguyệt Nga tiếp tục học thêm hai năm cao học và lấy bằng Thạc sĩ vào năm 2011. Lúc đó, Nga đã từng nghĩ mình sẽ làm giáo viên theo truyền thống gia đình nhưng cuộc đời có những rẽ ngoặt bất ngờ. Năm 2012, Nguyệt Nga ra Hà Nội, đầu quân cho một công ty sách, và gắn bó với những trang sách đến tận bây giờ.

“Gia đình tôi có truyền thống sư phạm, ông là thầy giáo dạy môn Văn, chú, cô, anh trai đều là giáo viên. Nhưng tôi được tự do làm những gì mình thích. Tôi nhớ hồi bé mình được về khắp nhà, cũng có khoảng

t h ờ i gian được thoải mái tham gia đội bóng đá nữ, cho tới tận đại học. Và quý giá hơn, tôi được đọc sách từ bé, trong tủ sách của ông, một “kho báu” toàn sách văn học Nga, văn học Trung Quốc và văn học Việt Nam”, Nguyệt Nga nhớ lại.

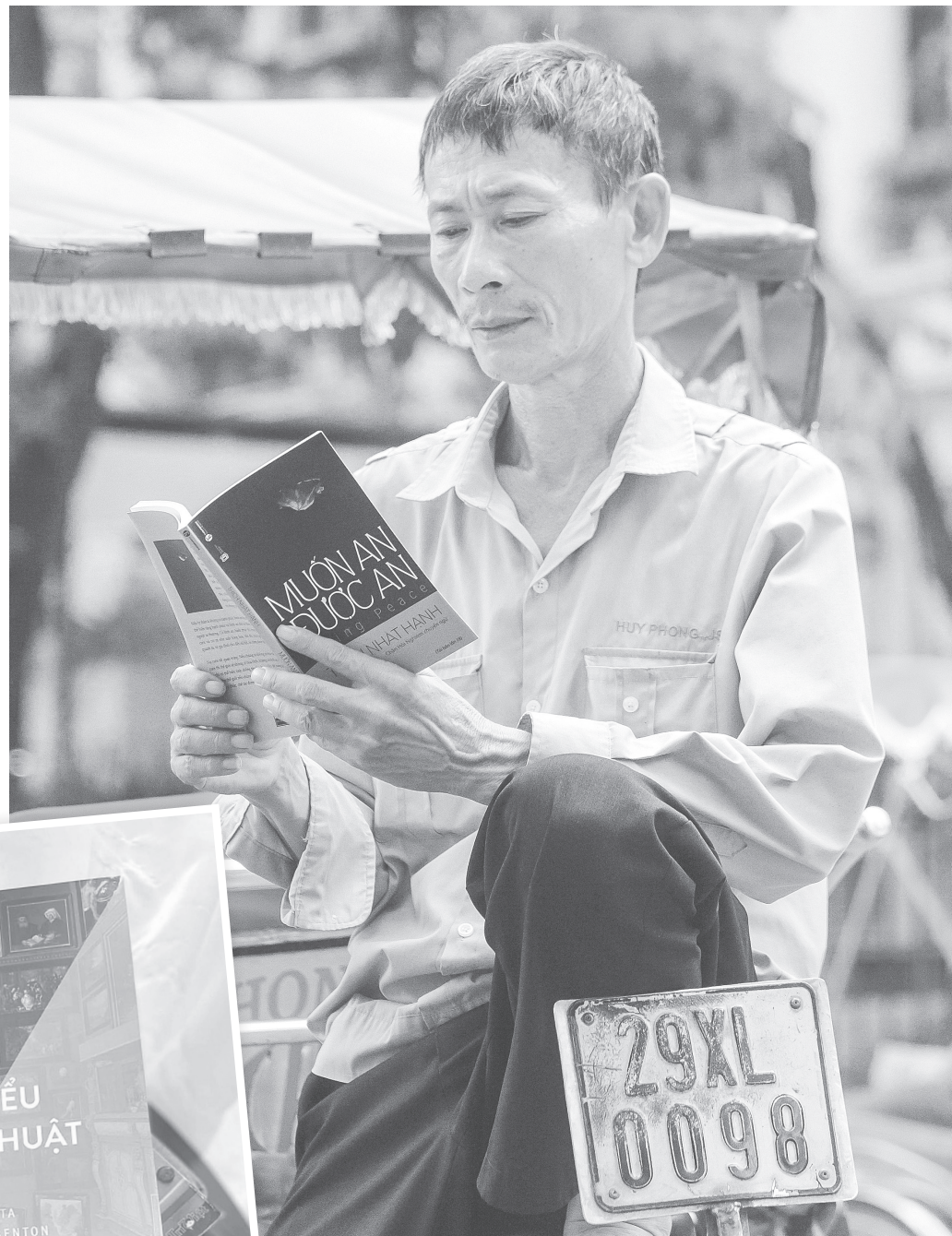
Sinh ra và lớn lên ở một vùng quê miền Trung với đặc sản giò Lào và cái rét cắt da cắt thịt, Nga cũng như bao đứa trẻ nông thôn khác, thích chơi trốn tìm, thích đùa nghịch với cánh đồng và thường trốn ngủ trưa. Nhưng Nga khác các bạn là rất nhiều lần cô trốn sau đồng rơm đọc sách, tự làm

nhà trên cây để đọc sách, và thậm chí xin ông bỏ rơm lên gác xép để tự làm... tổ đọc sách. Những cuốn sách đầu đời mà Nguyệt Nga đọc được là những cuốn trong tủ của ông “Những người khốn khổ”; “Tam quốc diễn nghĩa”... và truyện tranh mượn được của bạn: “Teppi siêu quậy”, “Dấu ấn rồng thiêng”, “Nữ hoàng Ai Cập”... cho tới các cuốn tạp chí Văn học trẻ, báo Nhân Dân... Bất cứ thứ gì có chữ, đều có thể khiến cô say mê.

Sở thích đọc bắt nguồn từ tủ sách của ông đã nuôi dưỡng tình yêu đặc biệt với sách trong tâm trí cô cháu gái nhỏ. Để rồi, sau những ước mơ thay đổi xoành xoạch từ thuở ấu thơ, lúc thích làm họa sĩ, lúc thích

làm cầu thủ bóng đá... Nguyệt Nga quyết định dừng chân ở lĩnh vực xuất bản, làm về sách. May mắn nhất của Nga là chỗ dựa “phía sau” luôn có một gia đình tuyệt đối tin tưởng con gái.

“Năm lớp 9, tôi chọn bóng đá chứ không phải trường chuyên, nên đã dành hầu hết buổi chiều để đạp xe 10km xuống sân bóng của huyện để tham gia đội bóng đá nữ. Năm đó tôi dĩ nhiên tôi rất trường chuyên. Sự lựa chọn đó có khó khăn với tôi không? Có chứ, vì tôi sinh ra trong một gia đình mà từ đời ông nội đã làm nghề giáo, từ bé tôi đã được “đầu tư” học hành hơn bất cứ bạn bè khác đồng trang lứa. Thế nhưng tôi đã quyết định một việc hoàn

Ảnh: Đỗ Mạnh Cường.

CEO 25 Agency Nguyễn Thị Nguyệt Nga.

toàn khác với truyền thống gia đình. Nhưng sao tôi lại tin đó là quyết định đúng, là vì tôi đã thực sự hạnh phúc khi được hết mình với đam mê lúc đó”.

Đến khi ra trường, Nguyệt Nga quyết định từ bỏ ngành sư phạm theo học, không chọn vào nhà nước mà chọn công việc mà cô muốn phát triển, đó là công việc sáng tạo câu chữ.

Nhiều người hỏi Nga vì sao lại mạo hiểm, sao không thích ổn định? Cô cười nói, “Tôi thường nhớ tới hình ảnh con bé lớp 9 ngày nào đã cười hạnh phúc ra sao khi chọn làm điều mình muốn. Và tôi của 24 tuổi không khác tôi của năm 15 tuổi chút nào: Háo hức trước mọi thử thách phía trước”.

Mang mộng mơ ra khỏi nghiệp

Sau gần 12 năm “tôi luyện” trong môi trường ở các công ty sách, Nguyễn Thị Nguyệt Nga quyết định khởi nghiệp với sách, thành lập công ty nhỏ của riêng mình.

“Vốn dĩ tôi được đọc sách từ bé, nòi văn chương cũng do gen di truyền, tích cách mộng mơ được khuyến khích từ gia đình và nuôi dưỡng theo thời gian, nên mộng mơ là điều

mình có nhiều hơn người khác. Mang mộng mơ ra khỏi nghiệp tại sao không nhỉ? Hơn nữa, gần 12 năm làm ngành sách, tôi cũng có được những thành tựu nhất định và tôi tin mình nuôi được sách và sách nuôi được mình”, Nguyệt Nga chia sẻ.

Tình yêu sách của cô gái miền Trung cứ thế được tô đậm thêm từng ngày. Càng gần bó với sách, Nga càng cảm nhận niềm hạnh phúc khi mua được một quyển sách hay, hoặc khi giúp một tác giả trẻ ra mắt thành công một đầu sách... Với Nga, “sách là người bạn chung thủy nhất”, có nhiều khi cô mệt mỏi rồi vẫn cầm cúi đọc, đọc tới khi thoải mái hơn thì thôi. Sách truyền năng lượng cho Nguyệt Nga theo nghĩa đen đích thực.

Mộng mơ của Nga theo chân cô đi khắp đó đây, đến mọi ngõ ngách và đi gặp nhiều tác giả khác nhau. “Tôi chủ yếu làm sách tác giả Việt Nam, nên khi nhìn ánh mắt của các tác giả lúc có sách mới thật hạnh phúc. Đó chính là động lực để mình nỗ lực hơn trên con đường này, với khát khao một ngày có thể mang sách tác giả Việt đi khắp thế giới”, Nga nói.

Tò mò hỏi Nga có sợ lỗ

không, sợ thất bại không?
Nga cười: "Bạn thấy nhiều công ty sách mở ra không? Cũng có nhiều công ty đóng lại. Đó là luật chơi kinh doanh. Dám lỗ thì mới có lãi chứ". Nga bảo, cô nghĩ mình lãi nhiều hơn là lỗ: lãi tác giả, lãi độc giả, lãi trải nghiệm, lãi câu chuyện....

“

Tôi thường nhớ tới hình ảnh con bé lớp 9 ngày nào đã cười hạnh phúc ra sao khi chọn làm điều mình muốn. Và tôi của 24 tuổi không khác tôi của năm 15 tuổi chút nào: Háo hức trước mọi thử thách phía trước.

Nguyệt Nga

Làm sách có giàu không?

Mọi người hay hỏi Nguyệt Nga làm sách có giàu không, Nga cũng chẳng biết giàu là như thế nào? Bao nhiêu là đủ? Với cô: “nghề nào cũng có vất vả, khó khăn riêng. Nhưng với tôi, tôi giàu bởi được thỏa sức làm công việc mà mình yêu thích, công việc đó có thể đủ nuôi sống bản thân và cộng sự. Hơn nữa, sách lan tỏa thật nhiều giá trị, cho thật nhiều thế hệ, đó là điều không thể đong đếm được. Tôi biết đủ khi làm sách. Tôi cũng tràn trề mộng mơ với sách”.

Nguyệt Nga cho biết thêm, văn hoá đọc đang lan toả khắp các ngõ phố, len lỏi vào từng ngôi nhà. Bố mẹ bắt đầu đọc sách nhiều hơn để làm gương cho con cái.

Giá sách cũng không hề quá cao, thậm chí có cuốn không bằng cốc trà sữa, nhưng hàm lượng “dinh dưỡng” lại tốt hơn vạn lần. Sách sẽ càng ngày càng phổ biến hơn, vì sách là món quà dành cho tất cả mọi người. Thậm chí hiện tại ebook, audiobook cũng bắt đầu bước vào thị trường sách nên việc tiếp cận sách sẽ đa dạng, dễ dàng hơn rất nhiều.

Gần 12 năm kinh nghiệm theo sát thị trường sách, Nguyễn Thị Nguyệt Nga cho biết, với độc giả trẻ, sách bán chạy nhất vẫn là sách tâm lý, vì hình như trong thời đại số, giới trẻ khủng hoảng, trầm cảm nhiều hơn. Cũng trong thời đại số, giới trẻ khao khát khám phá bản thân nhiều hơn. Còn theo kinh nghiệm của Nga, một cuốn sách bán chạy hiện nay phải hội tụ đủ ba yếu tố. Một là đề tài, chủ đề theo xu hướng. Hai là nội dung trúng đích. Ba là truyền thông tốt. Tỉ lệ khoảng là 30:30:40.

Sắp tới, sau hơn chục năm làm ngành sách, Nguyễn Thị Nguyệt Nga sẽ ra một cuốn sách về cuộc sống, chia sẻ những suy nghĩ thật thà cho những ai muốn sống với điều mình muốn, truyền cảm hứng đến các bạn trẻ không bao giờ từ bỏ ước mơ.

“Viết sách mệt, rất mệt. Lúc đó bạn phải “đánh vật” với từ ngữ để chọn ra những từ, câu đúng cảm xúc và ý đồ nhất. Nhưng viết sách cũng rất thích. 1 trang, 2 trang, 100 trang cứ thế hiện ra như một bức tranh...”, Nga nói. Và cô muốn hoàn thiện một cuốn sách thật chín chu, cẩn thận, như một món quà nhỏ dành tặng độc giả, gửi tặng tất cả mọi người, để chung tay thắp lên ngọn lửa văn hóa đọc trong công chúng.●

Ảnh minh họa. Ảnh Đỗ Mạnh Cường.

Chỗ đứng không thể thiếu

◉ QUỲNH HOA

Trong thời đại toàn cầu hóa, việc tiếp xúc với văn hóa và kiến thức từ các quốc gia khác ngày càng trở nên phổ biến. Kéo theo đó, sách dịch vẫn tiếp tục thu hút được lượng lớn sự quan tâm của giới trẻ Việt Nam và dần trở thành món ăn tinh thần không thể thiếu.

Đa dạng thể loại

Giới trẻ Việt càng quan tâm đến nhiều khía cạnh trong đời sống và xã hội, thì số lượng đầu sách dịch cũng ngày càng trở nên phong phú, rộng mở hơn. Không chỉ giới hạn ở các dòng văn học kinh điển, tiểu thuyết hay truyện tranh, các dòng sách như sách kỹ năng, quản lý tài chính, tự phát triển bản thân, sách tâm lý, sách chữa lành, kinh doanh và khởi nghiệp... cũng đã tìm được chỗ đứng vững chắc.

Theo bà Cẩm Tú, Trưởng phòng Xuất bản Công ty Sách Bách Việt, tính đến thời điểm hiện tại, sách dịch vẫn luôn là một yếu tố không thể thiếu trong tủ sách Bách Việt, có những thời điểm, sách dịch thậm chí chiếm đến 70% số sách phát hành của công ty.

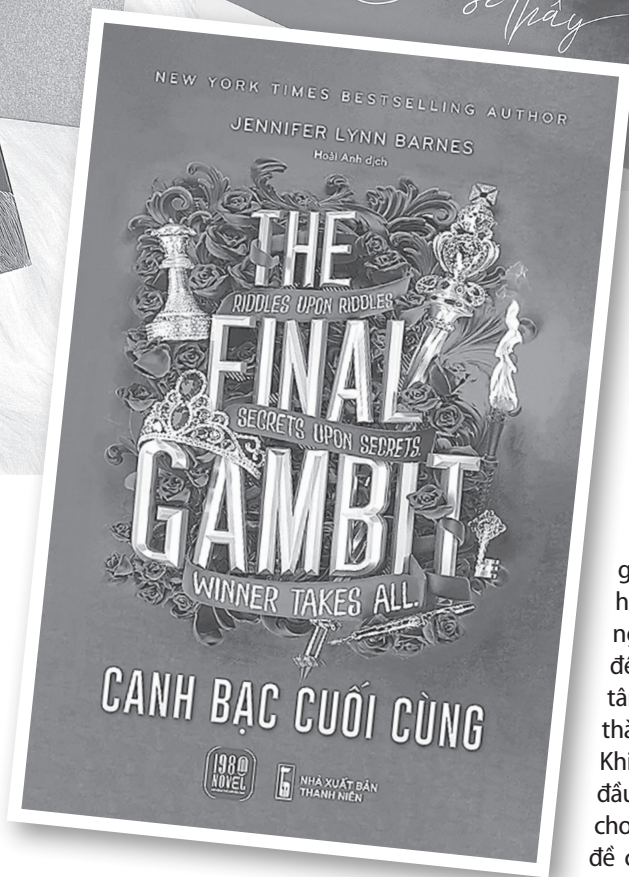
"Có rất nhiều tác phẩm ngoại văn được ưa chuộng, vì gu đọc của các bạn trẻ ngày nay vô cùng phong phú, ví dụ như đối với Bách Việt, những tác phẩm văn học của các tác giả nổi tiếng như Dan Brown, Jeffrey Archer, hay tác giả trinh thám Jeffery Deaver đều là các tác giả được độc giả Việt Nam yêu mến." Đáng chú ý, giới trẻ có xu hướng ngày càng đón nhận văn học Nhật Bản và Trung Quốc do nhiều nét tương đồng trong văn hóa.

"Bách Việt có những tác phẩm văn học Trung Quốc được phủ sóng rộng rãi trong cộng đồng độc giả trẻ như các tác phẩm của Tào Đình, Dung Quang... Một số đầu sách nổi bật của Bách Việt hiện đang được chào đón trên thị trường có thể kể đến "Những hành tinh của Robin" (Richard Powers), "Mùa hè cùng người lạ" (Taichi Yamada), "Nhắm mắt lại bạn sẽ thấy" (Ceci Từ Vũ)..."

Trên thế giới cũng có rất nhiều những giải thưởng văn học dành cho sách hướng về độc giả trẻ, có thể kể đến International Literacy Association (ILA) Children's and Young Adult Book Awards (Giải thưởng Văn học dành cho Thanh thiếu

niên của Hiệp hội Xóa mù chữ Quốc tế ILA), dành cho các tác giả mới xuất bản với các hạng mục cho độ tuổi từ tiểu học đến thanh thiếu niên; hay Carnegie Medal (Huân chương Carnegie), giải thưởng của Anh dành cho sách thiếu nhi và thanh thiếu niên... Những giải thưởng này không chỉ ghi nhận tài năng của các tác giả, khuyến khích việc sáng tạo văn học phong phú và đa dạng cho độc giả trẻ, mà còn cung cấp cho những nhà xuất bản Việt Nam một kho đầu sách phong phú để đem về cho độc giả nước nhà. Những đầu sách đoạt giải Nobel, giải Pulitzer hay nằm trong Danh sách sách bán chạy nhất của The New York Times cũng

Sách dành cho giới trẻ hay nhất năm theo bình chọn của Kirkus trên Tiki.

giữa các nền văn hóa mà còn là nguồn cảm hứng để nuôi dưỡng tâm hồn và hình thành nhân cách. Khi triển khai những đầu sách dịch dành cho độc giả trẻ, việc đề cao yếu tố nhân văn và định hướng xã hội sâu sắc giữ vai

trò hết sức quan trọng. Điều này không chỉ giúp nuôi dưỡng tâm hồn và tư duy của các độc giả trẻ, mà còn góp phần giúp họ có nền tảng trở thành những công dân toàn cầu có trách nhiệm.

Bà Cẩm Tú (Sách Bách Việt) nhận định: "Khi dịch sách cho đối tượng độc giả

Các đầu sách dịch được độc giả yêu thích của Bách Việt.

được các nhà xuất bản đặc biệt quan tâm thương lượng bản quyền và phát hành tại Việt Nam.

Đề cao yếu tố nhân văn và định hướng xã hội sâu sắc

Sách dịch dành cho độc giả trẻ không chỉ là cầu nối

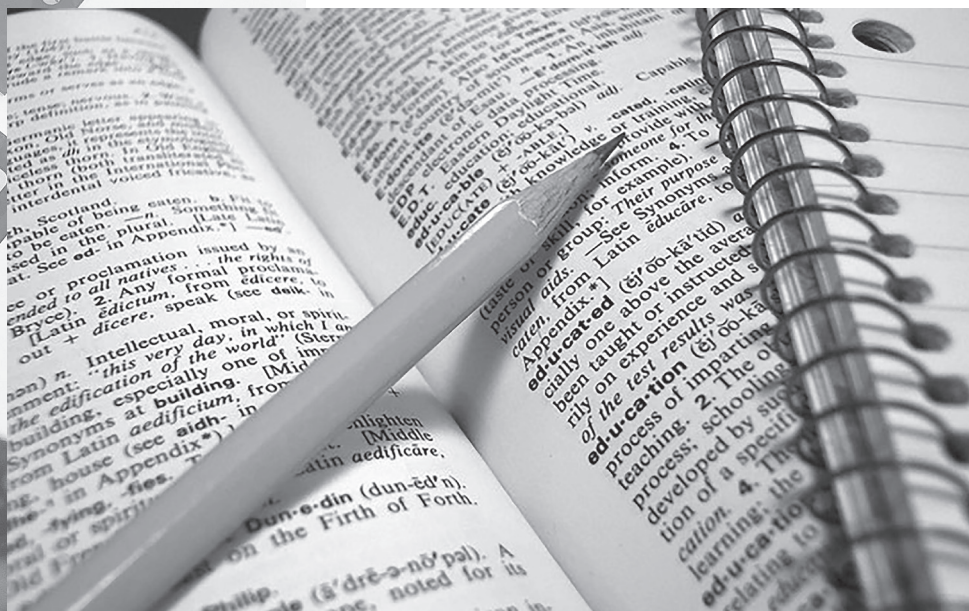
của sách dịch

“

Khi dịch sách cho đối tượng độc giả thanh thiếu niên, thách thức lớn nhất, theo chúng tôi nhận thấy, là việc định hướng được cho giới trẻ về nhân sinh quan, thế giới quan, giá trị quan một cách đúng đắn nhất. Những thông điệp được truyền tải qua sách chính có thể trở thành cảm nang làm hành trang cho các bạn vững bước trong cuộc đời.

Bà Cẩm Tú

Từ điển - “Bảo bối” không thể thiếu của các dịch giả.

thanh thiếu niên, thách thức lớn nhất, theo chúng tôi nhận thấy, là việc định hướng được cho giới trẻ về nhân sinh quan, thế giới quan, giá trị quan một cách đúng đắn nhất. Những thông điệp được truyền tải qua sách có thể trở thành cảm nang làm hành trang cho các bạn vững bước trong cuộc đời.”

Yếu tố nhân văn trong sách dịch có thể bao gồm các chủ đề như tình bạn, lòng trắc ẩn, sự đồng cảm và tôn trọng lẫn nhau. Những câu chuyện và bài học được truyền tải qua sách sẽ giúp các bạn trẻ hiểu hơn về giá trị của việc sống và làm việc cùng nhau trong hòa bình và hạnh phúc.

Định hướng xã hội sâu sắc để cập đến việc giáo dục các bạn trẻ về các vấn đề xã hội hiện đại như văn hóa hòa bình, bình đẳng giới, bảo vệ môi trường, và công bằng xã hội. Sách dịch cần phản ánh một cách chân thực các thách thức mà thế giới đang đối mặt, đồng thời truyền cảm hứng và khích lệ các bạn trẻ tham gia vào các hoạt động có ích cho cộng đồng.

Tìm cách dẹp nạn “ăn xối”, dịch loạn

Trong nhiều năm qua, văn hóa đọc tại Việt Nam đã có những bước phát triển vượt bậc, thể hiện qua số lượng đầu sách xuất bản hàng năm, với mạng lưới

nhà sách phân bố khắp cả nước. Các trang thương mại điện tử đã mở ra nhiều cơ hội phục vụ cho nhu cầu đa dạng của công chúng. Thế nhưng, nạn “dịch loạn” sách nước ngoài vẫn còn gây nhức nhối, được cho là kết quả của những dự án “ăn xối”, mang tính chạy đua, trong khi lực lượng biên tập viên và dịch giả vẫn còn quá mỏng với mức thù lao không tương xứng, và hơn cả là sự tắc trách của nhiều NXB. Tồn tại không ít ấn phẩm nước ngoài sau khi được mua bản quyền lại bị dịch ẩu, chỉnh sửa dẫn đến sai lệch nội dung, hoặc dự án bị bỏ dở giữa chừng, nhưng vì vấn đề bản quyền,

các nhà xuất bản khác cũng khó lòng có thể can thiệp.

Bà Cẩm Tú nhấn mạnh tầm quan trọng của chất lượng bản dịch: “Việc sở hữu bản quyền chỉ là bước đầu. Sau đó, chất lượng của bản dịch sẽ quyết định liệu độc giả có thể nhận ra và đánh giá cao những giá trị nổi bật, bản chất sâu sắc và thông điệp mạch lạc của tác phẩm hay không”. Một bản dịch xuất sắc không chỉ truyền tải nguyên vẹn nội dung mà còn phải bảo toàn được vẻ đẹp ngôn từ và tinh thần văn hóa đặc trưng của nguyên tác. Việc chọn lựa người dịch có tài năng và kinh nghiệm, cũng như quá trình biên tập và hiệu đính cẩn thận, là các yếu tố không thể thiếu để tạo nên một tác phẩm dịch chất

lượng cao, đáp ứng được sự kỳ vọng của độc giả.

Mặc dù vậy, Trang Rose, dịch giả bộ sách “Vật chất tối của Ngài” (“His Dark Materials”, dòng khoa học viễn tưởng của Philip Pullman) hay Heina Phương, dịch giả “Làm gì có ai thực lòng muốn chết” (sách tâm lý của cố giáo sư Lim Sewon) đều đồng tình rằng mức thù lao dành cho dịch giả chưa đủ tương xứng với công sức và thời gian các dịch giả uy tín bỏ ra. Ngược lại, những dịch giả thiếu kinh nghiệm, tâm huyết, có thể gây ra nhiều hậu quả không mong muốn trong quá trình dịch sách như sai lệch nghĩa, mất mát văn phong, gây ra phản ứng trong cộng đồng cũng như hạ thấp uy tín của nhà xuất bản. ●

Bảo hộ quyền tác giả, quyền liên quan có vai trò quan trọng, góp phần phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội, đặc biệt trong bối cảnh nổ rộ của khoa học kỹ thuật và cuộc cách mạng công nghệ 4.0.

Đóng góp cho nền kinh tế quốc gia

Bảo hộ bản quyền là yếu tố quan trọng trong việc thúc đẩy nền kinh tế, bằng cách bảo vệ quyền lợi của tác giả, có thể khuyến khích họ tiếp tục sáng tác, đóng góp vào sự phát triển của văn hóa nước nhà. Ngoài ra, bảo hộ bản quyền cũng tạo ra nguồn thu từ việc cấp phép và bán quyền sử dụng tác phẩm. Điều này không chỉ tạo ra lợi nhuận cho các nhà sáng tạo mà còn tạo ra việc làm cũng như khoản thu cho nền kinh tế.

Ông Trần Hoàng, Cục Trưởng Cục Bản quyền tác giả cho biết: Theo số liệu khảo sát công bố năm 2021 của WIPO về đóng góp kinh tế của các ngành công nghiệp văn hóa dựa trên bản quyền thì tại các nước phát triển như Hoa Kỳ đóng góp này chiếm khoảng 11,99% GDP, Hàn Quốc là 9,89% GDP, Pháp là 7,02% GDP, Australia là 6,8% GDP, Singapore là 6,19% GDP, Canada là 6,15% GDP, Trung Quốc là 7,35% GDP, Malaysia là 5,7% GDP và Thái Lan là 4,48% GDP, Indonesia là 4,11% GDP... Những số liệu này cho thấy việc bảo hộ hiệu quả bản quyền có vai trò quan trọng, góp phần phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của mỗi quốc gia.

Tại Việt Nam, qua số liệu ước tính, giá trị tăng thêm của các ngành công nghiệp văn hóa đóng góp vào nền kinh tế năm 2018 ước đạt 5,82%; năm 2019 ước đạt 6,02%; năm 2020 và 2021 do ảnh hưởng của đại dịch nên số liệu có sự sụt giảm chỉ còn khoảng 4,32% và 3,92%.

Đến năm 2022 các ngành đã bắt đầu phục hồi và giá trị đóng góp có sự tăng trưởng ước đạt 4,04%. Giá trị sản xuất của các ngành công nghiệp

Quyền tác giả có đóng góp cho nền công nghiệp văn hóa của đất nước.

Tăng cường thực thi trong nền công nghiệp

◉ MAI SƠN

Show thực cảnh Kỳ ức Hội An.

văn hóa Việt Nam giai đoạn 2018-2022 đóng góp bình quân đạt 1,059 triệu tỷ đồng, tương đương 44 tỷ USD.

Hiện tại, các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đã có những bước phát triển mới về mặt công nghệ và cách thức tiếp cận công chúng; khía cạnh thương mại của các ngành công nghiệp văn hóa cũng đang được chú trọng phát triển.

"Vì vậy, làm tốt công tác bảo hộ bản quyền tác giả, quyền liên quan là một trong những yếu tố quan trọng để chúng ta hướng tới xây

dựng nền công nghiệp văn hóa phát triển lành mạnh, đủ sức cạnh tranh; đóng góp ngày càng nhiều vào GDP, tạo thêm nhiều việc làm và tăng kim ngạch xuất khẩu của đất nước", ông Trần Hoàng nhấn mạnh.

Thách thức trong môi trường số

Nhiều chuyên gia đánh giá cao tầm quan trọng của việc bảo hộ quyền tác giả và các quyền liên quan trong phát triển công nghiệp văn hóa tại mỗi quốc gia. Với sự phát triển không ngừng của

khoa học và công nghệ, kỹ thuật số đã đưa đến công cụ sáng tạo mới, tạo ra môi trường lưu giữ, phương thức phân phối và các hình thức khai thác, sử dụng mới đối với tác phẩm, cuộc biểu diễn, bản ghi âm, ghi hình, chương trình phát sóng.

Dù vậy, những cải tiến về kỹ thuật, sự đa dạng các nền tảng, cách thức thu thập thông tin cũng tạo ra những rủi ro tiềm ẩn trên môi trường số hóa, khiến các tác giả, người sáng tạo đang đối mặt với nhiều thách thức trong việc bảo vệ bản quyền các sản phẩm văn hóa. Đặc biệt, với quá trình cấp phép ngày càng trở nên dễ dàng; việc tự bảo vệ cũng như thực thi quyền của chủ thể sáng tác đã và đang gây ra những khó khăn cho các đơn vị quản lý.

Nhận định về vấn đề trên, ông Hoàng Long Huy, Trưởng phòng quản lý Công nghiệp văn hóa, Cục Bản quyền tác giả cho biết, để tăng cường quản lý, thực thi về quyền tác giả, quyền liên quan trên môi trường số, Việt Nam đã trở

thành thành viên của Hiệp ước WCT từ ngày 17/2/2022, cũng như thành viên của Hiệp ước WPPT từ ngày 1/7/2022.

Trong đó, Hiệp ước WCT là hiệp ước nhằm bảo vệ các tác phẩm và tác giả trong môi trường kỹ thuật số. Hiệp ước đề cập đến hai khía cạnh quan trọng được bảo vệ bởi bản quyền là các chương trình máy tính và dữ liệu tổng hợp hoặc tài liệu khác. Việc tham gia vào WCT sẽ tạo động lực kinh tế quan trọng cho các cá nhân, tổ chức hoạt động sáng tạo trên môi trường số, cũng như cung cấp cơ sở pháp lý đáng kể cho sự phát triển các ngành công nghiệp văn hóa dựa trên bản quyền của quốc gia, thu hút đầu tư và bảo vệ sự sáng tạo ở trong nước.

Hiệp ước WPPT nhằm khuyến khích phát triển các hoạt động sáng tạo và khai thác sử dụng hoạt động biểu diễn, bản ghi âm. Đây là hiệp ước góp phần tăng cường quản lý, thực thi bảo hộ các buổi biểu diễn, bản ghi âm được sáng tạo, lưu trữ, phổ

Các công đoạn sản xuất hoạt hình Wolffoo được thực hiện bởi ê-kíp sáng tạo người Việt.

Tại Việt Nam, qua số liệu ước tính, giá trị tăng thêm của các ngành công nghiệp văn hóa đóng góp vào nền kinh tế năm 2018 ước đạt 5,82%; năm 2019 ước đạt 6,02%; năm 2020 và 2021 do ảnh hưởng của đại dịch nên số liệu có sự sụt giảm chỉ còn khoảng 4,32% và 3,92%. Đến năm 2022 các ngành đã bắt đầu phục hồi và giá trị đóng góp có sự tăng trưởng ước đạt 4,04%. Giá trị sản xuất của các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam giai đoạn 2018-2022 đóng góp bình quân đạt 1,059 triệu tỷ đồng, tương đương 44 tỷ USD.

quyền tác giả văn hóa

biến và sử dụng trên môi trường mạng Internet.

Đồng thời, Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ có hiệu lực từ ngày 01/01/2023 đã có nhiều quy định mới về các nội dung liên quan đến việc bảo hộ quyền tác giả, quyền liên quan trên môi trường số. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đang tích cực phối hợp với Bộ Thông tin và Truyền thông trong công tác chuyển đổi số và thực thi bảo hộ quyền tác giả, quyền liên quan trên môi trường số. Mặc dù vậy, ông Phạm Thanh Tùng, Phó Trưởng phòng Quản lý và hợp tác quốc tế về quyền tác giả, quyền liên quan, Cục Bản quyền tác giả nhận xét: "Dù đã có nhiều nỗ lực từ phía các cơ quan quản lý, thực thi nhưng tình trạng xâm phạm quyền tác giả, quyền liên quan trên môi trường kỹ thuật số vẫn đang diễn ra ngày càng phức tạp. Thậm chí, có tình trạng những người sáng tạo vi phạm bản quyền của nhau".

Công tác bảo hộ quyền tác giả, quyền liên quan nói chung

và trong môi trường kỹ thuật số nói riêng còn chưa đáp ứng yêu cầu. Đầu tư về nguồn nhân lực tại trung ương và địa phương, đầu tư nguồn lực về ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý và thực thi, đấu tranh phòng ngừa và chống hành vi xâm phạm quyền tác giả, quyền liên quan trên môi trường số, xuyên biên giới chưa tương xứng với yêu cầu trong tình hình mới.

Khẳng định cam kết với quyền tác giả

Do sự phát triển của ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đang đứng trước nhiều rào cản, công tác tự bảo vệ bản quyền của chủ thể và hoạt động của các cơ quan quản lý, thực thi về quyền tác giả, quyền liên quan cũng xuất hiện không ít thách thức.

Những nguyên nhân được chỉ ra đến từ việc khó

“

Họ không những bảo vệ quyền của mình mà còn phải dùng cảm từ chối sử dụng tài sản trí tuệ của người khác nếu chưa có thỏa thuận chuyển giao.

Ông Hoàng Đình Chung

xác định và xử lý hành vi vi phạm, đặc biệt là các trường hợp có yếu tố nước ngoài. Vẫn còn tình trạng các cá nhân, tổ chức chưa nhận thức chưa đầy đủ về vai trò

Những nhà sáng tạo nội dung trẻ trên mạng xã hội,
Nguồn ảnh: advertisingvietnam.com.

của quyền tác giả, quyền liên quan, nên ý thức chấp hành pháp luật chưa cao. Nhiều đối tượng vì lợi ích cá nhân sẵn sàng xâm hại tới quyền, lợi hợp pháp của tác giả, chủ sở hữu quyền.

Để tháo gỡ những khúc mắc phát sinh từ quyền tác giả, ông Hoàng Đình Chung, Giám đốc Trung tâm Bản quyền số, Hội Truyền thông số Việt Nam cho biết việc thực thi bảo hộ bản quyền nói chung, bản quyền trong công nghiệp văn hóa nói riêng một cách hiệu quả, nghiêm túc không chỉ giúp những người sáng tạo và doanh nghiệp đảm bảo nguồn thu mà còn góp phần thúc đẩy phát triển nền kinh tế đất nước, khẳng định thương hiệu quốc gia, thể hiện cam kết mà Việt Nam đã ký với quốc tế về quyền tác giả, quyền liên quan.

"Để bảo vệ bản quyền đối với các sản phẩm công nghiệp văn hóa hiện nay những người sáng tạo và chủ doanh nghiệp cần nâng cao ý thức về bảo vệ sở hữu trí tuệ trong mọi khâu trong quá trình hình thành, hoạt động và phát triển doanh nghiệp. Họ không những bảo vệ quyền của mình mà còn phải dùng cảm từ chối sử dụng tài sản trí tuệ của người khác nếu chưa có thỏa thuận chuyển giao. Bên cạnh đó, Nhà nước cũng cần có chế tài xử lý mạnh mẽ hơn nữa đối với các trường hợp vi phạm bản quyền", ông Hoàng Đình Chung đề xuất. ●

Ngôi làng trường tồn nhỏ

◉ NGỌC PHẠM (theo New York Times)

Với dân số chỉ hơn 100 người nhưng có đến 11 hiệu sách, làng Urueña đang dần chuyển mình trở thành “ngôi làng sách” - một trung tâm văn học tại Tây Ban Nha, bất chấp sự sụt giảm nghiêm trọng về nhân khẩu học trong hơn một thập kỷ trở lại đây.

Sự chuyển mình của Urueña

Nằm trên ngọn đồi ở phía bắc Tây Ban Nha, ngôi làng Urueña nổi tiếng bởi khung cảnh thơ mộng, với những cánh đồng hoa hướng dương rộng lớn và lối kiến trúc cổ điển được xây dựng từ thế kỷ 12. Thế nhưng, dù mang một vẻ đẹp nhuốm màu thời gian, ngôi làng này ngày càng trở nên vắng vẻ theo năm tháng.

Giống như nhiều ngôi làng ở vùng nông thôn Tây Ban Nha, Urueña cũng phải “vật lộn” với vấn đề già hoá dân số trong nhiều thập kỷ trở lại đây. Tình trạng sụt giảm dân số đã trở nên nghiêm trọng hơn bao giờ hết khi dân cư của ngôi làng hiện chỉ còn khoảng 100 người sinh sống. Tại Urueña, ngoài chợ không còn người bán thịt, tiệm bánh không có thợ làm, thậm chí ở trường học, chưa đến 10 học sinh tới lớp. Tuy nhiên, trái ngược với vấn đề sụt giảm dân số trong khoảng hơn một thập kỷ qua, ngành kinh doanh sách tại Urueña lại phát triển vượt bậc. Đến nay, ngôi làng đã có 11 cửa hàng sách chuyên dụng.

Francisco Rodríguez, 55 tuổi, Thị trưởng Urueña, cho biết: “Ngôi làng Urueña, nơi tôi sinh ra, vốn không có hiệu sách. Thời đó mọi người chủ yếu tập trung vào công việc trồng trọt, chăn nuôi hơn là quan tâm đến sách đọc. Thế nhưng, giờ đây Urueña đã khác, mọi thứ đã đổi thay, chỉ với hơn 100 cư dân sinh sống nhưng chúng tôi có đến 10 hiệu sách lớn nhỏ khác nhau. Ngôi làng nhỏ bé này giờ đã trở thành một trung tâm văn học, nổi tiếng là một “ngôi làng sách”. Điều này khiến chúng tôi trở nên khác biệt

và đặc biệt so với những ngôi làng khác xung quanh”.

Kể từ năm 2007, chính quyền địa phương đã đầu tư khoảng 3 triệu EUR nhằm cải tạo một số tòa nhà. Sau đó, cho phép người dân được thuê lại với mức phí 10 EUR/tháng, nếu như họ muốn chuyển đổi mục đích sử dụng và mở một tiệm sách. Nỗ lực này nhằm biến Urueña trở thành một trung tâm văn học, và giúp cho ngôi làng tiếp tục “tồn tại” bằng xu hướng “du lịch sách”, thu hút những người yêu văn hoá đọc đến với nơi đây. Kế hoạch này nhằm tái xây dựng Urueña theo mô hình của các trung tâm văn học khác ở vùng nông thôn trên khắp châu Âu, như thị trấn Montmorillon ở Pháp hay làng Hay-on-Wye ở Anh.

“Tây Ban Nha hiện là một trong những thị trường xuất bản sách lớn nhất châu Âu, với hơn 3.000 hiệu sách, và con số này sẽ tăng gấp đôi nếu tính cả các cửa hàng văn phòng phẩm và những cơ sở bán sách khác. Trong số đó, 40% cơ sở có doanh thu khoảng 90.000 EUR mỗi

Ngôi làng Urueña thơ mộng nằm ở phía bắc Tây Ban Nha.

năm”, ông Álvaro Manso, người phát ngôn của CEGAL, một Hiệp hội đại diện cho các hiệu sách độc lập tại Tây Ban Nha cho biết.

Ông Víctor López-Bachiller (49 tuổi), chủ một hiệu sách ở Urueña cho biết, với giá thuê mặt bằng thấp, ông đã có thể duy trì công việc kinh doanh bằng cách bán sách cũ, đặc biệt là những tác phẩm kinh điển bằng tiếng Tây Ban Nha, như Pedro Páramo hay

truyện tranh Tintin. Điểm độc đáo giúp hiệu sách của ông thu hút thêm nhiều độc giả và khách du lịch đến thăm chính là hơn 50 mẫu máy đánh chữ cổ của các nhà văn nổi tiếng như Jack Kerouac, J.R.R. Tolkien, Karen Blixen và Patricia Highsmith được trưng bày trong cửa tiệm.

“Với lượng độc giả không quá lớn, sự tồn tại của mạng lưới hiệu sách khổng lồ ở Tây Ban Nha có lẽ là một trong những nghịch lý tại đất nước của chúng tôi. Tại Urueña cũng không phải một ngoại lệ”, ông López-Bachiller, một trong số 100 cư dân của làng Urueña chia sẻ. “Chính công

việc kinh doanh sách đã giúp tôi có nguồn thu nhập sống và “bám trụ” ở lại quê hương mình”.

Sức sống mới từ sách

Không chỉ hỗ trợ người dân địa phương có công việc và cuộc sống tốt hơn, sự thay đổi tại Urueña cũng khiến cho nơi đây trở thành một lựa chọn hấp dẫn để định cư. Nhà báo Tamara Crespo cùng chồng là nhiếp ảnh gia Fidel Raso đã quyết định chuyển đến sống tại Urueña và mở một hiệu sách tại địa phương. “Chúng tôi đến với Urueña không chỉ vì yêu sách hay cơ hội kinh doanh hiệu sách được

Bên trong hiệu sách Páramo của ông Víctor López-Bachiller ở làng Urueña.

Ngôi làng hiện chỉ có khoảng 100 người sinh sống. Ngoài chợ không còn người bán thịt, tiệm bánh không có thợ làm, thậm chí ở trường học, chưa đến 10 học sinh tới lớp. Nhưng trái ngược với vấn đề sụt giảm dân số, ngành kinh doanh sách tại Urueña lại phát triển vượt bậc. Đến nay, ngôi làng đã có 11 cửa hàng sách chuyên dụng phục vụ cho xu hướng “du lịch sách”.

“du lịch sách”

Ông Víctor López-Bachiller, chủ hiệu sách Páramo ở làng Uruña.

chính quyền địa phương tạo điều kiện, mà hơn thế chúng tôi cảm nhận được sự đồng điệu với lối sống mà Uruña đang hướng đến, và mong muốn là một phần đóng góp vào quá trình xây dựng cộng đồng yêu văn học tại nơi đây”, bà Tamara Crespo tâm sự.

Tuy nhiên, theo ông Francisco Rodríguez, việc trở thành một trung tâm văn học hay một địa điểm du lịch sách cũng không giúp đảm bảo được rằng làng Uruña sẽ tiếp tục thu hút được nhiều cư dân mới chuyển đến. “Vấn đề nhân khẩu học, hiện tượng được gọi là “La España vacía” hay “Tây Ban Nha trống rỗng”, có lẽ sẽ tiếp tục là một thách thức sinh tồn của các vùng nông thôn Tây Ban Nha, trong đó có làng Uruña. Không chỉ cần nhiều người chuyển đến, mà chúng tôi còn cần thế hệ trẻ để tiếp nối cuộc sống tại mảnh đất này”, ông Rodríguez chỉ rõ. “Thế nhưng không thể phủ nhận rằng, sách đã đem lại sức sống mới cho Uruña, giúp vùng đất của chúng tôi một lần nữa được tái sinh”.

Theo số liệu từ Văn phòng du lịch Uruña, tính riêng trong năm 2021, ngôi làng này đã đón trên 19.000 lượt du khách đến tham quan, vượt xa con số của các điểm đến sầm uất khác tại Tây Ban Nha, ngay cả khi đang đại dịch COVID-19 đang bùng phát ở nhiều khu vực. Giới chức địa phương cho biết con số thực tế có lẽ còn cao hơn nhiều, bởi số lượng lớn khách du lịch đến đến thăm ngôi làng trong ngày theo hình thức trải nghiệm “tự túc” nên rất khó thống kê. Ngoài phát triển hình thức du lịch sách và duy trì các cửa hiệu sách độc đáo, ngôi làng cũng thường xuyên tổ chức các sự kiện văn học như lớp học thư pháp, biểu diễn sân khấu và thu được khoảng lợi nhuận lên đến 70.000 EUR/

Máy đánh chữ cổ được trưng bày tại hiệu sách Páramo.

“Cuộc sống ở vùng nông thôn Uruña giờ đây đã dễ dàng hơn rất nhiều so với 50 năm trước và không ai có thể tưởng tượng được rằng sách có thể được bán và giúp ngôi làng này phát triển ở vào thời điểm khi tôi đến nơi đây.

Joaquín Díaz

năm từ các hoạt động này.

Isaac García, một người dân gốc Uruña cho biết: “Trước đây, tôi đã từng có thời gian sống tại làng Hay-on-Wye, thiên đường sách ở xứ Wales. Cũng kể từ ấy, tình yêu sách trong tôi ngày một lớn lên, tôi luôn hy vọng một ngày nào đó có thể trở thành chủ tiệm sách. Chính vì vậy, ngay khi biết Uruña đang chuyển mình thành một ngôi làng sách, tôi đã chớp lấy cơ hội, trở về quê hương và mở hiệu sách của riêng mình”.

“Còn gì tuyệt vời hơn khi

Ông Isaac García bên trong hiệu sách của mình tại làng Uruña.

Tây Ban Nha hiện là một trong những thị trường xuất bản sách lớn nhất châu Âu.

chúng ta có thể thực hiện mơ ước ngay trên chính mảnh đất mình sinh ra. Chúng tôi không chỉ có cơ hội phát triển công việc kinh doanh tiệm sách, mà còn được sống trong một môi trường yên bình của vùng quê Uruña”, ông García, chủ một hiệu sách chuyên biệt về lĩnh vực điện ảnh tại Uruña chia sẻ. “Tất nhiên, so với Hay-on-Wye, Uruña còn khá “non trẻ”, song tôi tin rằng ngôi làng đang dần đạt được một điều gì đó, ít nhất nó cần nhiều thời gian hơn để phát triển và khẳng định mình là một trung tâm văn học”.

Joaquín Díaz (76 tuổi), nhà dân tộc học người Tây Ban Nha, người đã chuyển đến Uruña vào đầu những năm 1980 cho biết: “Cuộc

sống ở vùng nông thôn Uruña giờ đây đã dễ dàng hơn rất nhiều so với 50 năm trước và không ai có thể tưởng tượng được rằng sách có thể được bán và giúp ngôi làng này phát triển ở vào thời điểm khi tôi đến nơi đây.”

“Tôi là một người theo chủ nghĩa hiện thực, không quá mơ mộng hay hoài niệm về những gì đã qua nhưng tôi trân trọng quá khứ. Đó là lý do tôi dành cả cuộc đời mình để thu thập sách, các bản nhạc dân gian và nhạc cụ truyền thống trong suốt nhiều năm qua”, ông Díaz chia sẻ thêm về bộ sưu tập khổng lồ của mình, những hiện vật đã được đưa vào một bảo tàng địa phương từ cách đây hơn ba thập kỷ.●

Tái hiện chiến thắng Điện Biên

◉ NGUYỆT LINH

Ra mắt “Giao hưởng Điện Biên” ở tuổi 82, trường ca thơ mới nhất và cũng dài nhất của nhà thơ Hữu Thỉnh được giới chuyên môn đánh giá “xứng với tầm vóc của một chiến dịch lịch sử lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu”.

20 năm làm một Điện Biên... trong thi ca

Trường ca thơ “Giao hưởng Điện Biên” được nhà thơ Hữu Thỉnh khởi bút vào đúng ngày kỷ niệm giải phóng Điện Biên Phủ 7/5/2023. Sau gần một năm, tác phẩm đã được ông hoàn thành vào ngày 20/3/2024 với nhiều tâm huyết, trí tuệ và cả tinh thần trách nhiệm.

Theo lời kể từ chính nhà thơ Hữu Thỉnh, trước khi bắt tay vào công việc lên ý tưởng và sáng tạo ra tác phẩm, ông đã nhiều lần lên Điện Biên, đến các địa danh lịch sử, gặp gỡ một số cán bộ, chiến sĩ đã từng tham gia chiến đấu ở Điện Biên. Cùng với đó, nhà thơ cũng đọc rất nhiều sách báo trong và ngoài nước viết về võ công oanh liệt này của quân và dân ta trong thời đại Hồ Chí Minh.

Sau thời gian dài trăn trở bên những chồng tư liệu, nhà thơ Hữu Thỉnh cho biết tình cảm thì rất sâu nặng, nhưng khi thực sự bắt tay vào công việc ông gặp phải nhiều khó khăn. Đó là viết về một chiến dịch lịch sử, phải làm xúc động tâm hồn người đọc.

“Khó hơn nữa là qua 70 năm, sự kiện lịch sử Chiến thắng Điện Biên Phủ đã được các nhà quân sự, các sử gia, các nhà văn, nhà báo và nhất là những người trong cuộc nói tới rất nhiều rồi, khai thác dưới mọi khía cạnh rồi, đến lượt mình, liệu tôi còn có thể đem đến một cái gì mới? ... Với tất cả sự thành tâm của

Nhà thơ Hữu Thỉnh. Ảnh: Nguyễn Đình Toán.

minh, tôi chỉ dám xem “Giao hưởng Điện Biên” như một nén nhang tinh thần tri ân những người đã làm nên một trong những chiến công oanh liệt nhất trong thời đại Hồ Chí Minh”.

Bên cạnh cảm hứng mãnh liệt từ chiến thắng vinh quang của dân tộc, một câu chuyện ý nghĩa trong quá khứ cũng được Hữu Thỉnh gợi nhắc trong đợt ra mắt “Giao hưởng Điện Biên”. Đó là kỷ niệm giữa ông với người anh cả của

Quân đội Nhân dân Việt Nam, Đại tướng Võ Nguyên Giáp.

Cụ thể vào dịp Xuân Tân Tỵ 2001, nhà thơ Hữu Thỉnh vinh dự thay mặt Hội Nhà văn Việt Nam lên trao giải thưởng văn học năm 2000 của Hội cho cuốn sách “Điện Biên Phủ - Điểm hẹn lịch sử” của Đại tướng Võ Nguyên Giáp do nhà văn Hữu Mai thể hiện.

Lúc đó, Đại tướng rất vui nói với ông rằng cuốn sách được Hội Nhà văn trao giải thưởng chắc sẽ có thêm nhiều người tìm đọc. Đại tướng thăm hỏi ân cần về tình hình văn học, hoạt động của Hội và gửi lời chúc năm mới tới tất cả nhà văn. Trước lúc ra về, Hữu Thỉnh được Đại tướng trao tặng tập hồi ức nói trên và nói vui: “Đây là quà năm mới tôi tặng đồng chí”.

Nhà thơ cho biết chính tác phẩm của Đại tướng đã truyền cảm hứng mạnh mẽ cho ông. Sau nhiều năm suy nghĩ, Hữu Thỉnh đã đi đến quyết định phải viết một cái gì đó về Điện Biên Phủ.

Theo đó, trường ca thơ

“Giao hưởng Điện Biên” là một tác phẩm văn học vô cùng ý nghĩa nhân dịp kỷ niệm 70 năm chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ. Trường ca thơ gồm 21 chương và 5 phần bình luận bằng thơ, kể về chiến dịch Điện Biên từ những ngày đầu đến lúc kết thúc chiến tranh và cuộc sống hôm nay của vùng đất thiêng ấy. Lời thơ mộc mạc, ý tứ sâu sắc, thể thơ bát ngôn dễ đọc, dễ hiểu “Giao hưởng Điện Biên” được không chỉ trong cộng đồng người yêu thơ mà còn chinh phục nhiều đối tượng độc giả.

Những câu thơ sống và làm tổ trong trái tim người đọc

Nói về “Giao hưởng Điện Biên”, GS Phong Lê, nhà nghiên cứu và phê bình văn học lão thành nhận định tác phẩm “còn hơn cả một tác phẩm sử học”. Trong tiểu luận chân dung viết về nhà thơ Hữu Thỉnh mang tên “Hữu Thỉnh với tôi - Những bộ ba ẩn tượng”, GS Phong Lê đã khẳng

định nhà thơ Hữu Thỉnh đứng ở vị trí quan trọng trong những nhà thơ hàng đầu của thế hệ thứ ba. Đây là thế hệ tiếp nối hai thế hệ kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ của nền văn học Việt Nam. Sở dĩ xếp ở vị trí như vậy vì Hữu Thỉnh có “những câu thơ sống và làm tổ trong trái tim nhiều thế hệ người đọc”.

Với Hữu Thỉnh, bên cạnh những tập thơ không thể không nhắc đến khía cạnh sáng tác nổi bật là trường ca. Theo nhận định của GS Phong Lê, tuy cả nước có khoảng 500 nhà thơ, nhưng số người thành công ở lĩnh vực trường ca không nhiều, có lẽ chỉ trên dưới 10 người. Trong đó, Hữu Thỉnh là gương mặt ấn tượng khi có tới 5 trường ca tạo được dấu ấn riêng là Đường tới thành phố (1979), Trường ca biển (1994), Sức bền của đất (2004), Trăng Tân Trào (2016) và Giao hưởng Điện Biên (2024).

GS Phong Lê nhận xét: “Có lẽ Hữu Thỉnh chỉ thua Thu Bồn. Trước anh là Nguyễn Đình Thi,

Biên Phủ bằng trường ca

Nhà thơ Hữu Thỉnh (phải) chụp ảnh cùng nhà thơ Nguyễn Quang Thiều tại sự kiện ra mắt sách.

Tổ Hữu với “Đất nước”, “Theo chân Bác”, “Nước non ngàn dặm”; Thanh Tịnh có “Đi từ giữa một mùa sen” với 1800 câu, bằng nửa Truyện Kiều của Nguyễn Du... Còn Hữu Thỉnh, trong 5 trường ca thì có 3 trường ca gắn với những sự kiện vĩ đại của thế kỷ XX”.

Cũng theo GS Phong Lê, giá trị lớn nhất của “Giao hưởng Điện Biên” là giá trị của một pho sử nghệ thuật, bởi tác giả gần như không để sót

bất cứ một sự kiện, diễn biến, địa danh, nhân chứng, tên đất, tên người có liên quan đến Chiến dịch Điện Biên Phủ.

Hữu Thỉnh đủ năng lượng để đưa độc giả trải qua nhiều cảm xúc, tâm thế, tâm trạng của đời người. Trong đó, nổi bật vẫn là nghĩa tình đồng đội sinh tử có nhau của những con người trên chiến trường; là tình quân dân giữa tuyến tuyến và hậu phương, giữa miền núi và miền xuôi, giữa

miền Bắc và Tây Bắc... Từ đó, những mối quan hệ bền chặt, khăng khít này nhân rộng ra, kết tinh thành một tình yêu nước, như một phẩm chất ưu trội và trường tồn trong tâm thức Việt.

Lắng đọng kỳ diệu giữa khói bom đạn lửa

Đứng trước kế hoạch cho một thiên trường ca lớn, Hữu Thỉnh từng tỏ ra lo lắng với tinh thần trách nhiệm công dân của một nhà thơ rằng trường ca “Giao hưởng Điện Biên” liệu có đem đến điều gì mới hay không, những thách thức nào sẽ xuất hiện khi viết về một trận đánh đã được Việt Nam và thế giới kể đi kể lại đến quen thuộc.

Chia sẻ cùng tác giả những trăn trở trên, nhà thơ Khuất Bình Nguyên, Phó Chủ tịch Hội đồng lý luận phê bình văn học của Hội Nhà văn Việt Nam nhận định, để xây dựng được một trường ca sử thi, nhất thiết tác giả phải giải quyết được quan hệ giữa tự sự và cảm xúc. Tức là giữa việc

“

Nhà thơ Hữu Thỉnh đứng ở vị trí quan trọng trong những nhà thơ hàng đầu của thế hệ thứ ba. Đây là thế hệ tiếp nối hai thế hệ kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ của nền văn học Việt Nam. Sở dĩ xếp ở vị trí này vì Hữu Thỉnh có những câu thơ sống và làm tổ trong trái tim nhiều thế hệ người đọc.

GS Phong Lê

Nhà thơ Hữu Thỉnh vẫn không ngừng nhịp sáng tác dù ở tuổi 82. Ảnh: Nguyễn Đình Toán.

kể chân thực một câu chuyện đồ sộ, hàng nghìn nhân vật lịch sử có thật, nhà thơ đồng thời phải kết hợp được những rung cảm, cảm xúc thẩm mỹ, qua đó cho thấy chiều sâu của tâm hồn người Việt trong sự lắng đọng kỳ diệu giữa khói bom đạn lửa.

Bởi nếu chỉ kể về sử, nhà nghiên cứu lịch sử có ưu thế hơn, có thể viết đầy đủ hơn. Chỗ đứng của nhà thơ khác với nhà sử học cũng ở khía cạnh này. Nhà thơ Hữu Thỉnh đã dụng công dụng nên đầy đủ và khá chi tiết bức tranh chiến trường Điện Biên, thậm chí ở cả những chi tiết lý thú. Ví dụ quân ta bắt được dù của quân Pháp có thư và hai quyển sách của vợ Tướng De Castries. Khi được tin báo, ông tướng thực dân này đã phải lính mang cờ trắng sang phía ta để nhận quà giữa lúc trận đánh cam go.

Cái khó của trường ca sử thi còn nằm ở việc xây dựng nhân vật anh hùng làm tâm

điểm. Theo đó, Hữu Thỉnh quan niệm “Điện Biên trong mỗi con người” và ông trân trọng tất cả những ai đã có mặt ở trận đánh lịch sử này.

“Từ lãnh tụ tối cao Hồ Chí Minh; các vị tướng như Võ Nguyên Giáp, Lê Trọng Tấn, Vương Thừa Vũ, Nguyễn Hữu An...; các chiến sĩ anh hùng có tên và không tên Trần Can, Bế Văn Đàn, Phan Đình Giót, Tô Vĩnh Diện...; anh hùng quân giới Trần Đại Nghĩa; những dân công vận tải và cứu thương...; các văn nghệ sĩ như Nguyễn Đình Thi, Đỗ Nhuận, Chính Hữu, Nguyễn Sáng, Nguyễn Tuân... cùng với tên tác phẩm của họ về Điện Biên như “Hò kéo pháo”, “Hành quân xa”, “Kết nạp Đảng ở Điện Biên”... và thậm chí cả những tướng giặc như Navarre, De Castries... Hữu Thỉnh đã huy động tất cả các cá nhân và binh chủng hợp thành bản trường ca này”, nhà thơ Khuất Bình Nguyên khẳng định. ●

Bìa sách Giao hưởng Điện Biên của nhà thơ Hữu Thỉnh.

TIN & TIN

● **Biến lông gà thành món ăn.** Kera Protein, một công ty tại Anh đã triển khai dự án độc đáo biến lông gà thành protein có thể ăn được, nhằm giảm thiểu rác thải từ chăn nuôi gia cầm. Lông gà sẽ được làm sạch, nghiền thành bột và trộn với axit và keratinase - loại enzyme phá vỡ liên kết hóa học mạnh mẽ của keratin. Sau đó đun nóng hỗn hợp này ở nhiệt độ vừa phải trong vòng 14 giờ rồi lọc và làm nguội. Sản phẩm cuối cùng là kết cấu dạng bột giống như collagen, vượt trội hơn các nguồn protein thông thường về cả dinh dưỡng và hương vị. Một trong những thách thức lớn nhất của công ty là chi phí sản xuất. Lông gà phải trải qua quá trình chiết xuất kéo dài 34 giờ, vừa tốn thời gian vừa tăng chi phí. Do đó, Kera Protein hiện chỉ hợp tác với một trang trại duy nhất, duy trì sản xuất ở quy mô khiêm tốn.

● **Châu Âu mở đường hầm thử nghiệm tàu siêu tốc 1.000km/h.** Nằm ở trung tâm đường sắt đã ngừng hoạt động gần thành phố Veendam ở phía bắc Hà Lan, có một đường hầm thử nghiệm màu trắng, mang hình dáng chữ Y dài 420m bao gồm 34 đường ống nối liền nhau rộng khoảng 2,5m. Gần như tất cả không khí bị hút khỏi đường hầm để giảm lực cản và phương tiện chạy bên trong được đẩy bằng nam châm ở tốc độ có thể lên tới 1.000km/h. Các nhà vận hành hy vọng một ngày nào đó hành khách có thể di chuyển từ Amsterdam tới Barcelona trong hai giờ.

● **Máy bay phản lực không người lái tốc độ cao mới trình làng.** Hermeus, một startup người Mỹ vừa hé lộ về Quarterhorse Mk1, nguyên mẫu máy bay phản lực không người lái tốc độ cao mới tại nhà máy ở thành phố Atlanta, Mỹ. Họ đã thiết kế và chế tạo Mk1 trong 204 ngày, đây là một bước tiến hướng tới mục tiêu dài hạn của công ty: Chế tạo máy bay siêu vượt âm nhanh gấp 5 lần tốc độ âm thanh trở lên đầu tiên có thể tái sử dụng. Các chuyến bay thử nghiệm nhằm kiểm tra khả năng cất cánh tốc độ cao và hạ cánh dự kiến sẽ diễn ra tại căn cứ không quân Edwards cuối năm nay.

PV

Hạn hán đẩy hàng triệu người Nam Phi rơi vào nạn đói

● **PHƯƠNG LY** (theo New York Times)

Thảm họa ngày càng gia tăng do El Nino đang tàn phá các cộng đồng ở nhiều quốc gia, giết chết cây trồng, vật nuôi và khiến giá lương thực tăng vọt.

Ước tính khoảng 20 triệu người ở miền Nam châu Phi đang phải đối mặt với tình trạng mà Liên Hợp Quốc gọi là “nạn đói cấp tính”. Nguyên nhân do một trong những đợt hạn hán tồi tệ nhất trong hơn 4 thập kỷ đã làm khô héo mùa màng, tàn phá vật nuôi và làm giá lương thực ngày càng tăng cao sau đại dịch và chiến tranh. Malawi, Zambia và Zimbabwe đều đã ban bố tình trạng khẩn cấp quốc gia.

Những cơn mưa bắt đầu muộn và lượng mưa thấp hơn mức trung bình. Vào tháng Hai năm nay, khi cây trồng cần lượng mưa nhất thì nhiều vùng ở Zimbabwe, Zambia, Malawi, Angola, Mozambique và Botswana, lượng mưa chỉ bằng 1/5 lượng mưa thông thường. Điều này thật tàn khốc đối với những quốc gia chủ yếu làm nông nghiệp, nơi nông dân sống hoàn toàn dựa vào những cơn mưa.

Ở miền Nam Malawi, trong quận Chikwawa, một số cư dân phải lội xuống con sông đầy cá sấu để thu thập một loại củ dại được gọi là nyika để lấp đầy bụng. “Khu vực của tôi cần sự giúp đỡ khẩn cấp”, Cảnh sát trưởng Chimombo tại địa phương chia sẻ. Chikondi Chabvuta, một nhân viên cứu trợ của tổ chức cứu trợ quốc tế CARE, có trụ sở tại Malawi cũng cho biết: “Tình hình an ninh lương thực đang rất tồi tệ và dự kiến sẽ còn tồi tệ hơn”.

Giá ngô đang tăng mạnh. Theo Tổ chức Nông lương Liên Hợp Quốc (F.A.O), tại Zambia, giá ngô đã tăng hơn gấp đôi từ tháng 1/2022 đến tháng 1/2024. Ở Malawi, giá ngô tăng gấp 4 lần. F.A.O chỉ ra rằng, ngoài sản lượng thấp, giá ngũ cốc còn cao bất thường do chiến tranh ở Ukraine - một trong những nơi xuất khẩu ngũ cốc lớn nhất thế giới, cũng như đồng tiền yếu ở một số quốc gia Nam Phi, khiến việc mua ngũ cốc nhập khẩu trở nên đắt đỏ.

Một liên minh quốc tế gồm các nhà khoa học tập trung vào đánh giá nhanh các hiện tượng thời tiết cực đoan cho biết nguyên nhân gây ra hạn hán hiện nay là El Nino. Tại Nam Phi, El Nino có xu hướng mang đến lượng mưa dưới mức trung bình. Nghiên cứu cũng chỉ ra rằng El Nino có khả năng khiến cho đợt hạn hán này xảy ra cao gấp đôi. Kiểu thời tiết đó hiện đang suy yếu, nhưng dự kiến sẽ sớm lặp lại. Nghiên cứu kết luận, hạn hán cũng có thể trở nên tồi tệ hơn do nạn phá rừng, làm mất đi lượng mưa cục bộ và làm suy thoái đất. Nguyên nhân của hạn hán khó có thể quy cho sự nóng lên toàn cầu. Điều đó đặc biệt đúng ở các khu vực như Nam Phi, một phần vì nơi đây không có mạng lưới trạm thời tiết dày đặc cung cấp dữ liệu lịch sử chi tiết.

Theo Ủy ban liên chính phủ về biến đổi khí hậu, nhiệt độ trung bình ở Nam Phi đã tăng từ 1,04 đến 1,8 độ C trong 50 năm qua và số ngày

nắng nóng cũng tăng lên. Điều đó làm cho một năm khô hạn trở nên tồi tệ hơn. Thực vật và động vật khát nước hơn. Độ ẩm bốc hơi. Đất khô cằn. Các mô hình khoa học chỉ ra rằng Nam Phi nhìn chung đang trở nên khô hạn hơn. Hội đồng liên chính phủ về biến đổi khí hậu gọi Nam Phi là “điểm nóng” về biến đổi khí hậu xét về cả mức độ cực nóng và khô hạn.

Đối với hàng triệu người đang cố gắng đối phó với đợt hạn hán năm nay, việc biến đổi khí hậu hay nguyên nhân nào khác hầu như không quan trọng. Điều quan trọng là liệu những cộng đồng này có thể thích ứng đủ nhanh với những cú sốc thời tiết hay không. Joyce Kimutai, nhà nghiên cứu tại Viện Grantham, một trung tâm khí hậu và môi trường tại Đại học Imperial, cho biết: “Điều thực sự quan trọng là khả năng phục hồi trước hạn hán, đặc biệt là ở những khu vực này của lục địa, cần phải được cải thiện”. ●

Đề xuất chỉ cho bán thuốc không kê đơn trên sàn thương mại điện tử

◉ PHƯƠNG ANH

Góp ý vào Dự thảo Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Dược, Chủ nhiệm Ủy ban Xã hội Nguyễn Thúy Anh đề xuất chỉ nên cho bán thuốc không kê đơn trên kênh thương mại điện tử.

Tại phiên họp thứ 32 mới đây, Ủy ban Thường vụ Quốc hội đã cho ý kiến về Dự thảo Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Dược. Một trong những nội dung mới được quan tâm là bổ sung loại hình kinh doanh thuốc theo phương thức thương mại điện tử (TMĐT). Chủ nhiệm Ủy ban Xã hội Nguyễn Thúy Anh đánh giá, đây là quy định cần thiết nhằm đáp ứng yêu cầu thực tiễn phát triển của xã hội. Tuy nhiên, bà đề nghị: “Đối với kinh doanh thuốc, nguyên liệu làm thuốc trên sàn TMĐT, cần quy định cụ thể hơn về các loại thuốc được kinh doanh, các hình thức kinh doanh được thực hiện, đối tượng được tham gia mua, bán để tạo sự minh bạch của quy định và đảm bảo an toàn cho người sử dụng”.

Ảnh minh họa.

Riêng với hình thức bán lẻ thuốc theo phương thức TMĐT, bà Nguyễn Thúy Anh lưu ý chỉ nên áp dụng với thuốc không kê đơn. Bên cạnh đó, cần rà soát quy định về TMĐT để đảm bảo phù hợp với Luật Giao dịch điện tử.

Về vấn đề này, Chủ tịch Quốc hội Vương Đình Huệ cho rằng, dự thảo luật phải cân bằng được giữa lợi ích của doanh nghiệp và người dân. Bởi theo ông, bán thuốc nói chung và qua TMĐT phải kiểm soát nghiêm ngặt, do thuốc là mặt hàng tác động

trực tiếp tới sức khỏe, tính mạng của người dân. Thậm chí trên thị trường còn bán các loại độc dược. Do đó, ông đề nghị ban soạn thảo và Ủy ban Xã hội phối hợp để có quy định chặt chẽ hơn, cân nhắc kỹ giữa lợi ích và rủi ro, hậu quả khi mua thuốc trực tuyến. Bên cạnh đó cần đánh giá mức độ kiểm soát của cơ quan quản lý nhà nước khi bán thuốc qua mạng để đảm bảo an toàn cho người mua.

Chủ tịch Quốc hội Vương Đình Huệ cũng chỉ ra, Việt Nam đã sản xuất được các loại

thuốc thông thường song có tới 90% nguyên liệu làm thuốc phải nhập khẩu. Ngoài ra, đa phần thuốc đặc trị vẫn phải nhập từ nước ngoài. “Việc phát triển ngành dược vừa là vấn đề kinh tế, vừa là vấn đề chăm sóc sức khỏe người dân nên cần có chính sách quan tâm phát triển”, ông nhấn mạnh. Ông tin rằng, với các chính sách khuyến khích, phát triển, Việt Nam có thể phát triển ngành công nghiệp dược, bởi tiềm năng trong lĩnh vực lớn, các doanh nghiệp dược cũng đã sản xuất

được các loại thuốc thông thường, đa dạng về chủng loại, giá cả phải chăng.

Chủ tịch Quốc hội đề nghị Bộ Y tế, Ủy ban Xã hội rà soát lại Quyết định của Thủ tướng Chính phủ về Chương trình phát triển công nghiệp dược, được liệu sản xuất trong nước đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045, để từ đó luật hóa các chính sách, khuyến khích ngành này phát triển. Ông gợi mở một số nội dung như: cần có chính sách ưu đãi với doanh nghiệp sản xuất dược công nghệ cao thông qua việc thúc đẩy liên doanh hợp tác nước ngoài, chuyển giao công nghệ; cơ chế mua sắm thuốc phù hợp với sản xuất trong nước; chú trọng cơ chế đàm phán giá trong chuyển giao công nghệ; cập nhật bổ sung sản phẩm công nghệ cao... Ông cũng đề xuất nghiên cứu rà soát, luật hóa một số chính sách ưu đãi sản phẩm đầu ra với các cơ sở sản xuất thuốc trong nước, trong đấu thầu mua sắm, lựa chọn thuốc điều trị, thanh toán chi phí khám chữa bệnh bằng bảo hiểm y tế... Cần có chính sách quan tâm tới việc mua sắm, thử nghiệm nghiên cứu khoa học với thuốc hiếm. ●

Hai bệnh viện phụ sản hợp sức mổ cho thai phụ mắc bệnh tim bẩm sinh

Các bác sĩ của Bệnh viện Phụ sản Trung ương và Bệnh viện Tim Hà Nội vừa phối kết hợp phẫu thuật cho thai phụ mắc bệnh lý tim bẩm sinh, ca mổ thành công, trẻ chào đời nặng 1,2 kg.

Thai phụ B.M.L ở Hà Nội bị bệnh lý tim bẩm sinh rất nặng, ở tuần thai thứ 32 khi đang theo dõi sức khỏe tại Bệnh viện Tim Hà Nội, bác sĩ phát hiện thai phụ có biểu hiện bất thường teo phổi, cổ tử cung đóng; thai nhi lúc này ước tính khoảng 1,2 kg. Bệnh viện Tim Hà Nội đã đề nghị Bệnh viện Phụ sản Trung ương hỗ trợ, phối hợp trong khám chữa bệnh, cấp cứu ca bệnh tim nặng, có thai.

Trước tình thế nguy kịch của người bệnh, ngay lập tức

TTND.GS.TS Nguyễn Duy Ánh, Giám đốc Bệnh viện Phụ sản Trung ương đã chỉ đạo và cử đội ngũ các bác sĩ giỏi, có trình độ chuyên môn cao, nhiều kinh nghiệm hội chẩn ngay với các bác sĩ bệnh viện Tim Hà Nội. Sau nhiều cuộc hội chẩn và theo dõi liên tục người bệnh, các chuyên gia, các bác sĩ đã thống nhất phương pháp phẫu thuật lấy thai cho người bệnh, đồng thời sẵn sàng các phương án tiếp nhận hồi sức, điều trị và chăm sóc trẻ sơ sinh.

Chiều 17/4/2024, kíp mổ của BSCKII Đặng Quang Hùng, Phó trưởng khoa Sản bệnh lý, Bệnh viện Phụ sản Trung ương và các bác sĩ sản khoa, hồi sức sơ sinh đã có mặt tại bệnh viện Tim Hà Nội, với đầy đủ nhân lực, vật tư trang thiết bị và thuốc, đã tiến hành phẫu thuật lấy thai cho người bệnh.

Sau gần một giờ phẫu thuật, ca mổ thành công tốt đẹp và kíp thời. Bé sinh ra nặng 1,2 kg được chuyển đến Trung tâm chăm sóc và điều trị sơ sinh, Bệnh viện

Các bác sĩ của BV Phụ sản TƯ và BV Tim Hà Nội phối hợp phẫu thuật cho thai phụ.

Phụ sản Trung ương để được theo dõi, chăm sóc. Còn người mẹ nằm tại khoa hồi sức Bệnh viện Tim Hà Nội tiếp tục điều trị các bệnh về tim.

BSCKII Đặng Quang Hùng chia sẻ: Mang thai đến lúc này là kỳ tích đối với sản phụ. Có thể nói so với trước đây là ngoài

sức tưởng tượng của các bác sĩ. Tiến bộ của khoa học và sự phối hợp nhịp nhàng của hai chuyên ngành sản khoa và tim mạch giúp cho người bệnh tim mạch nặng chạm vào được ước mơ có được đứa con do mình mang nặng đẻ đau.

THANH TRÀ

Đại đô thị sầm uất bậc nhất khu Đông TP.HCM khởi động mùa hè bằng đại tiệc âm nhạc, giải trí và trình diễn pháo hoa hoành tráng Tropical Wonder Fest dịp lễ 30/4 sắp tới, tiếp tục sứ mệnh mang đến chuẩn sống khác biệt cùng những trải nghiệm đỉnh cao cho cư dân và du khách.

Đại tiệc hoành tráng khởi đầu mùa lễ hội tại “Thành phố triệu điểm đến”

Gia đình anh Thái Khang, một cư dân The Rainbow (Vinhomes Grand Park) đang bối rối không biết sẽ đi du lịch ở đâu trong kỳ nghỉ lễ kéo dài 5 ngày sắp tới bởi giá vé máy bay cao ngất ngưởng. Tuy nhiên, gia đình anh vừa quyết ở lại thành phố để tận hưởng kỳ nghỉ theo cách hoàn toàn khác biệt.

“Ngay khi biết tin đại đô thị sẽ có lễ hội Tropical Wonder Fest với nhiều hoạt động đặc sắc thì gia đình tôi đã yên tâm ở lại nghỉ dưỡng tại gia. Bởi hầu như lần nào tham gia các lễ hội, sự kiện lớn tại Vinhomes Grand Park, chúng tôi cũng đều có những trải nghiệm rất ấn tượng, đặc biệt là các con tôi rất thích vì được vui chơi thả ga ngay gần nhà”, anh Khang chia sẻ.

Nhiều cư dân Vinhomes Grand Park như anh Khang đều chọn ở nhà thay vì đi du lịch xa dịp lễ này bởi chuỗi hoạt động giải trí bùng nổ, cuồng nhiệt sẽ được tổ chức ngay tại không gian sống. Mở màn cho mùa hè sôi động, ngày 30/4 tới đây, Vinhomes Grand Park mang đến cho cư dân và du khách đại tiệc âm nhạc, giải trí hoành tráng và trình diễn pháo hoa mãn nhãn Tropical Wonder Fest, diễn ra từ 16h - 21h tại Công viên ánh sáng. Sự kiện sẽ mở cửa miễn phí cho cả cư dân và du khách.

Tại lễ hội, cư dân và du khách có thể hòa mình vào không khí náo nhiệt của các màn trình diễn carnival đường phố rực rỡ sắc màu cùng các trò chơi thú vị mang tính kết nối. Bên cạnh đó là những gian hàng ẩm thực đặc sắc

Lễ hội sắc màu nhiệt đới Tropical Wonder Fest sắp diễn ra tại “thành phố triệu điểm đến” Vinhomes Grand Park.

Các tiện ích đưa Vinhomes Grand Park thành điểm đến vui chơi bất tận suốt quanh năm.

Lý do nhiều cư dân Vinhomes Grand Park “bỏ kèo” du lịch dịp nghỉ lễ 30/4 - 1/5

◉ TUẤN LINH

giúp du khách “ấm bụng” để bước vào đại tiệc âm nhạc hoành tráng với sự góp mặt của các ngôi sao nổi tiếng. Và tất nhiên không thể bỏ qua màn bắn pháo hoa rực rỡ thấp sáng bầu trời khu Đông - điểm nhấn hoàn hảo cho lễ hội sắc màu nhiệt đới Tropical Wonder Fest.

Trước đó, đại đô thị sầm uất nhất khu Đông đã từng tổ chức nhiều sự kiện quy mô, đẳng cấp, thu hút hàng chục nghìn người từ khắp nơi đổ về, như chuỗi đại nhạc hội Carnival of Lights, chuỗi sự kiện chào đón năm mới Sparkling Night hay Lễ hội văn hoá Hàn Quốc K-Festival in Grand Park... Đây cũng chính là “đặc sản” của “thành phố triệu điểm đến” Vinhomes Grand Park khi mỗi năm đều có tới hàng trăm sự kiện văn hóa, giải trí, các cuộc thi dành cho mọi lứa tuổi được tổ chức, góp phần chăm chút cho đời sống tinh thần cũng như đáp ứng nhu cầu vui chơi, giải trí của cộng đồng cư dân và du khách.

Thời bùng phát sống, tận hưởng đỉnh cao suốt 365 ngày/năm

Không chỉ dừng lại ở việc tô điểm thêm cho đời sống tinh thần của cư dân, Vinhomes Grand Park còn

khẳng định tầm vóc của Đại đô thị đáng sống bậc nhất phía Nam bằng nỗ lực nâng cao chất lượng sống vượt trội cho mọi cư dân. Việc đưa “vũ trụ giải trí” VinWonders vào bộ sưu tập tiện ích của Đại đô thị là minh chứng cho điều đó.

Nhiều người dân TP.HCM và các vùng lân cận hiện đang nóng lòng chờ đến ngày công viên giải trí VinWonders chính thức mở cửa tại Vinhomes Grand Park vào mùa hè này. Để đáp ứng nhu cầu cho 14 triệu cư dân TP.HCM cũng như du khách trong và ngoài nước tới trải nghiệm, “vũ trụ giải trí” mới sẽ mang tới hơn 100 trò chơi độc đáo, 8 đường trượt nước với công viên nước lớn nhất TP.HCM, 13 đường trượt zipline xuyên hồ...

Trung tâm thương mại Vincom Mega Mall Grand Park cũng sẽ chính thức xuất hiện cùng thời điểm với VinWonders. Được phát triển theo mô hình Life-Design Mall có quy mô lớn nhất miền Nam, Vincom Mega Mall Grand Park gây choáng ngợp với cư dân, du khách bởi trải nghiệm mua sắm trong không gian ấn tượng, đồng thời tích hợp dịch vụ ẩm thực, vui chơi, giải trí đủ đầy bên trong. Bộ đôi “siêu tiện ích” hứa hẹn sẽ đưa Vinhomes Grand Park trở thành điểm đến vui chơi bất tận suốt 365 ngày trong năm.

Bên cạnh các tiện ích độc đáo sắp ra mắt, Vinhomes Grand Park còn khiến cư dân chẳng muốn rời đi dù chỉ một ngày khi sở hữu không gian

sống đậm chất nghỉ dưỡng thời thượng và thư thái.

Bỏ qua hết những bộn bề công việc, khối bụi còi xe, chào đón cư dân trở về nhà là không gian an lành hiếm có. Ở đó là cả một thành phố rộng lớn, nơi có khoảng không, bầu trời với mảng xanh tít tắp. Trong không gian khoáng đạt làm dịu bớt cái nóng oi ả của mùa khô phương Nam, cư dân và du khách có thể tổ chức cắm trại, thả diều tại công viên dã ngoại với bờ cát trắng; check-in với hàng ngàn góc sống ảo chất lừ; cùng gia đình tận hưởng bữa tiệc nướng tại công viên BBQ hay dạo bước thư thái giữa vườn Nhật... Cùng với đó, hệ thống 15 công viên nội khu và 13 bể bơi ngoài trời mang phong cách resort cũng giúp cuộc sống nghỉ dưỡng, tận hưởng kéo dài quanh năm, không thua kém các “thiên đường” Phú Quốc, Nha Trang...

Khởi đầu mùa hè bằng Đại nhạc hội rực rỡ sắc màu, Vinhomes Grand Park tới đây sẽ còn mang đến cho cư dân liên hoàn tiện ích, chuỗi lễ hội, sự kiện nhằm nâng tầm chất sống đẳng cấp, văn minh, và hưởng thụ vượt trội. Đây cũng là chiến lược khác biệt của Vinhomes nhằm kiến tạo một Đại đô thị đáng sống bậc nhất phía Nam. ●

Điều gì làm nên khác biệt giữa pháo hoa và trình diễn drone?

○ TÙNG LÂM

Cùng với sự phát triển của phương tiện bay không người lái, trình diễn drone đang trở thành một xu hướng mới, phát triển mạnh mẽ trong ngành giải trí và sự kiện toàn cầu. Nhiều người cho rằng, drone sẽ có thể thay thế và làm mất đi sức hấp dẫn của pháo hoa.

Pháo hoa cho trải nghiệm thị giác chân thực

Không chỉ là một biểu tượng của mỹ thuật, pháo hoa còn là một trải nghiệm thị giác đích thực. Việc hòa mình vào bữa tiệc ánh sáng rực rỡ với những cột khói lấp lánh cùng âm thanh vang vọng từ pháo hoa tạo nên những xúc cảm kỳ diệu và phấn khích cho người xem, điều mà trình diễn drone chưa thể làm được. Drone có thể “vẽ” lên nhiều dạng hình ảnh ấn tượng khiến người xem trầm trồ, nhưng khi thiếu đi hiệu ứng bùng tỏa của ánh sáng, tiếng nổ, âm nhạc, drone không thể làm cho khán giả vỡ òa với những xúc cảm như pháo hoa.

Bà Nadia Shakira Wong, Giám đốc Công ty tư vấn tổ chức pháo hoa Global 2000, Nhà sản xuất sự kiện DIFF 2024 nhận định: “Mặc dù công nghệ trình diễn Drone đang rất phát triển nhưng tôi cho rằng, chúng sẽ không bao giờ thay thế được pháo hoa. Bởi cảm xúc khi xem drone kéo dài chỉ khoảng 20 giây, mà cảm xúc khi xem trình diễn pháo hoa là 20 phút. Sự trình diễn pháo hoa sẽ mang đến cảm nhận thường thức cho nhiều đối tượng khác nhau: cả người lớn, người già và trẻ em. Quy mô của drone cũng vậy, khá là nhỏ và không tiếp cận được nhiều đối tượng. Còn khi

xem trình diễn pháo hoa thì những người ở rất xa vẫn có thể chiêm ngưỡng trong bán kính 5 km. Mỗi năm nhà máy sản xuất pháo hoa sẽ cập nhật và cải tiến những công nghệ mới nhất để tạo ra những hiệu ứng mới mẻ hơn. Các đội thi trình diễn cũng phải kết hợp giữa ý tưởng và công nghệ để tạo ra những màn trình diễn xuất sắc. Pháo hoa vẫn là lựa chọn tốt nhất để thăng hoa cảm xúc của khán giả”.

Mang đến bất ngờ và khiến khán giả tò mò

TS. Lê Anh, Trưởng Bộ môn Quản trị Sự kiện, Khoa Du lịch học, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội chia sẻ: “Bản chất của các môn nghệ thuật đó là sự đồng hành để làm giàu có đời sống tinh thần của con người. Cho nên, dù là những sáng tạo dựa trên nền tảng công nghệ hay thuật truyền thống thì chúng vẫn sẽ đồng hành cùng nhau và sẽ không có chuyện cái này thay thế hay triệt tiêu cái kia. Tuy nhiên, những thứ mang tính “động”

○ **Pháo hoa mang tính “động”, còn trình diễn drone mang tính “tĩnh”. Cho dù có thể biến đổi muôn hình vạn trạng trên nền trời đêm thì drone vẫn không bao giờ thể thay thế được pháo hoa. Đây là điều mà không chỉ khán giả mà cả các chuyên gia đều khẳng định.**

bao giờ cũng hấp dẫn và khơi gợi tò mò hơn những thứ “tĩnh”. Nếu phải so sánh giữa pháo hoa và trình diễn Drone, chúng ta thấy rằng những công nghệ chiếu sáng trên bầu trời là ánh sáng có sẵn và không khó đoán. Bởi vì khi lập trình được một thứ gì đó thì chúng ta sẽ dự đoán được và không còn bất ngờ về nó nữa. Trong khi pháo hoa khiến khán giả hồi hộp, tò mò và không thể rời mắt khỏi những tia sáng lóe lên trong màn đêm để rồi vỡ òa cảm xúc khi chiêm ngưỡng trọn vẹn hình ảnh bông pháo bung nở hoàn toàn trên nền trời”.

Bên cạnh đó, pháo hoa còn mang đến cho người xem một đặc quyền, đó là

“đồng sáng tạo trải nghiệm”. Dưới những màn pháo hoa rực sáng, người xem thỏa sức tưởng tượng theo cách của mình.

Từ lúc pháo hoa được đốt cho đến khi nó bùng tỏa trên nền trời thì chúng ta chỉ có thể khẳng định được khoảng 80-90% hình dạng của nó và phần trăm còn lại dành cho những bất ngờ xen lẫn hồi hộp. Có nghĩa rằng những bông pháo hoa như một “giấc mơ” chưa thành hình, vẫn còn nằm trong sự thấp thỏm chờ đợi, hồi hộp và đầy khám phá với người thưởng thức. Chính vì thế, khi người xem pháo hoa đồng sáng tạo trải nghiệm với nhà tổ chức thì ở trình diễn chiếu sáng Drone, điều này khó đạt được, MC Lê Anh phân tích thêm.

Còn khi bàn về yếu tố lịch sử và truyền thống, pháo hoa đã trở thành một phần không thể tách rời của nhiều lễ hội và

sự kiện quan trọng khắp thế giới. Theo một nghiên cứu tại Mỹ năm 2020, hơn 70% người dân Mỹ cho biết họ mong chờ xem pháo hoa trong các lễ hội và ngày lễ quốc gia, chỉ khoảng 15% mong chờ trình diễn drone.

Sức hút từ những lễ hội pháo hoa quốc tế

Những xúc cảm cả về thính giác lẫn thị giác đã khiến những lễ hội pháo hoa quốc tế trở thành “thời nam châm” thu hút sự chú ý của hàng triệu du khách trên thế giới. Tiêu biểu phải kể đến những “thương hiệu” nổi tiếng như Lễ hội pháo hoa quốc tế Montreal (Canada); Pohang (Hàn Quốc); Katakai, Niigata (Nhật Bản); Festa del Redentore (Ý)... và không thể không nhắc đến Lễ hội pháo hoa quốc tế Đà Nẵng (DIFF).

Trải qua 11 kỳ tổ chức, DIFF đã trở thành thương hiệu của Đà Nẵng. Những “bản giao hưởng ánh sáng” bên dòng sông Hàn thơ mộng cùng những câu chuyện được kể bằng âm nhạc từ DIFF là một trong những lý do khiến lượng khách đổ về Đà Nẵng không ngừng tăng mỗi năm. Năm nay, DIFF lần thứ 12 trở lại với chủ đề “Made in Unity – Kết nối toàn cầu – Rạng rỡ năm châu” mang thông điệp về một thế giới hòa bình, hữu nghị, nhân văn và tôn vinh những giá trị truyền cảm hứng cho cộng đồng.

DIFF 2024 dự kiến diễn ra từ ngày 8/6 – 13/7/2024, tại sân khấu pháo hoa bên sông Hàn, với sự tham gia của 8 đội pháo, gồm 7 đội quốc tế (Pháp, Ý, Mỹ, Đức, Ba Lan, Trung Quốc, Phần Lan) và đội đại diện Việt Nam đến từ Đà Nẵng. Đặc biệt, lễ hội năm nay chúng kiến sự góp mặt của ba tân binh đến từ Đức, Trung Quốc và Mỹ. ●

Ứng phó với những thách thức toàn cầu thông qua sáng kiến hợp tác

◉ **THANH TRÀ** (theo UNESCO)

Trong bối cảnh những thay đổi xã hội sâu sắc ở khu vực châu Á - Thái Bình Dương, hội thảo “Định hình Chương trình Nghiên cứu Khoa học Xã hội và Nhân văn ở châu Á” sẽ tập trung vào việc xác định các ưu tiên nghiên cứu và các sáng kiến hợp tác để giải quyết các thách thức toàn cầu và khu vực.

Bối cảnh chung

Trong khuôn khổ Chương trình Quản lý chuyển đổi xã hội (MOST) và hưởng ứng Lời Kêu gọi Hành động của các quốc gia thành viên liên quan đến Khuyến nghị về khoa học và nhà Nghiên cứu khoa học 2017 (RSSR), UNESCO và Hiệp hội các Hội đồng Nghiên cứu khoa học xã hội Châu Á (AASSREC) sẽ tổ chức một buổi hội thảo khu vực để thảo luận chương trình nghiên cứu về khoa học xã hội và nhân văn ở Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.

Cuộc thảo luận này diễn ra trong bối cảnh có những thay đổi xã hội sâu sắc trong khu vực trong những năm gần đây, bao gồm: Mối quan hệ giữa con người và môi trường; Tính khả thi của các mô hình phát triển kinh tế - vốn đã tạo ra những bất bình đẳng rõ ràng; Cách thức con người giảng dạy, học hỏi và làm việc trong kỷ nguyên số hóa hệ thống; Những chuyển đổi kỹ thuật xã hội tác động đến cuộc sống của cả thế hệ hiện tại và tương lai.

Để hỗ trợ các quốc gia và tổ chức trong khu vực điều hướng thành công những thay đổi này, năng lực nghiên cứu bản địa trong lĩnh vực khoa học xã hội và

Cuộc thảo luận diễn ra trong bối cảnh có những thay đổi xã hội sâu sắc. Ảnh: Shutterstock.

nhân văn là điều cần thiết để hỗ trợ các chính sách hướng tới tương lai, tạo ra kiến thức tiên tiến, phân tích các xu hướng chuyển đổi chính và lường trước các rủi ro trong dài hạn.

Tuy nhiên, hệ sinh thái nghiên cứu về khoa học xã hội và nhân văn vẫn còn yếu ở nhiều nước trong khu vực, cũng như bị gạt ra ngoài lề trong lĩnh vực công và nhiều chương trình đối thoại chính sách về phát triển bền vững.

Mục tiêu của hội thảo

Vào ngày 8/5/2024 sắp tới, UNESCO và AASSREC sẽ tổ chức một hội thảo tham vấn kín để bắt đầu đóng khung chương trình nghiên cứu và các ưu tiên sẽ được

thảo luận trong Hội nghị cấp cao khu vực về tài trợ và hợp tác khoa học xã hội ở Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Hội thảo sau đó dự kiến diễn ra vào ngày 9 - 10/5/2024 tại Băng Cốc, do AASSREC và Hội đồng Nghiên cứu Quốc gia Thái Lan (NRCT) đồng tổ chức, hợp tác với Mạng lưới Phát triển Toàn cầu (GDN) và UNESCO, và với sự hỗ trợ của Trung tâm Nghiên cứu Phát triển Quốc tế (IDRC).

Hội thảo có hai mục tiêu, đó là: Làm sáng tỏ và bối cảnh hóa các vấn đề toàn cầu đối với khoa học xã hội và nhân văn mà UNESCO đã ưu tiên trong các chương trình toàn cầu của mình, nhằm cung cấp thông tin

Chống phân biệt chủng tộc là một trong những chủ đề được thảo luận tại hội thảo. Ảnh: Shutterstock.

Hệ sinh thái nghiên cứu về khoa học xã hội và nhân văn vẫn còn yếu ở nhiều nước trong khu vực. Ảnh: Shutterstock.

Kết quả của hội thảo sẽ góp phần thúc đẩy nghiên cứu và hợp tác trong lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn, nhằm giải quyết các vấn đề quan trọng và xây dựng một tương lai tốt đẹp hơn cho tất cả mọi người.

cứu (ví dụ: phân tích các hệ thống bất bình đẳng; giải mã sự đa dạng của các khu vực; thăm vấn các mô hình phát triển; ghi lại những thay đổi trong cuộc sống và môi trường của người dân). Hai là kết nối xúc tiến hợp tác khoa học; cải thiện các mối liên kết nghiên cứu-chính sách; cải cách việc học và giảng dạy....

Theo phương pháp hai chiều này, hội thảo sẽ thảo luận về các chủ đề như thúc đẩy các hệ thống nghiên cứu và sản xuất tri thức khoa học trong một thế giới thay đổi với khuyến nghị của UNESCO về khoa học và nhà nghiên cứu; Thực thi bình đẳng giới bằng nghiên cứu về giới; Thúc đẩy đạo đức khoa học và công nghệ trong kỷ nguyên trí tuệ nhân tạo và chuyển đổi số; Cung cấp thông tin hành động vì khí hậu; Thông báo Chương trình nghị sự chống phân biệt chủng tộc và chống phân biệt đối xử bằng lăng kính khoa học xã hội và nhân văn...

Kết quả của hội thảo sẽ góp phần thúc đẩy nghiên cứu và hợp tác trong lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn, nhằm giải quyết các vấn đề quan trọng và xây dựng một tương lai tốt đẹp hơn cho tất cả mọi người. ●

và điều chỉnh phù hợp với chương trình nghiên cứu của AASSREC, “Thúc đẩy khoa học xã hội và đóng góp cho cuộc sống tốt đẹp hơn trên khắp Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương”.

Hai là nêu rõ và hiểu các điểm tương đồng giữa các thành phần khác nhau của chương trình AASSREC, Khuyến nghị của UNESCO về khoa học và nhà nghiên cứu khoa học, và Chiến lược toàn diện của UNESCO cho Chương trình MOST (2022-2029).

Lĩnh vực thảo luận trọng tâm

Trước những thách thức toàn cầu lớn của thế kỷ, Hội nghị khu vực MOST năm 2023 ở Châu Á - Thái Bình Dương đã chỉ ra rằng trong tương lai, khoa học xã hội và nhân văn sẽ thực hiện các chức năng chính. Một là phân tích, điều tra và nghiên

Sự kiện nhấn mạnh tầm quan trọng của “Phổ cập giáo dục truyền thông và thông tin tại Ecuador” (MIL) trong việc phát triển công dân kỹ thuật số có trách nhiệm, loại bỏ thứ ngôn từ thù hận và thông tin sai lệch.

Tháng Ba vừa qua, sự kiện “Phổ cập Giáo dục Truyền thông và Thông tin tại Ecuador” (MIL) do Đại học Kỹ thuật Loja (UTPL), UNESCO, Fundamedios và liên minh Ecuador Verifies tổ chức, với sự hỗ trợ của Bộ Giáo dục và Bộ Viễn thông và Thông tin Xã hội (MINTEL) đã diễn ra tại Thủ đô Quito (Ecuador).

Trong khuôn khổ cuộc thảo luận MIL, các khuyến nghị và đề xuất chính sách công về Truyền thông và Thông tin đã được đề cập và cùng trao đổi.

Bà Lucy Andrade, Phó Trưởng khoa Khoa học Xã hội, Giáo dục và Nhân văn tại UTPL phát biểu chào mừng sự kiện và cho biết: Năm 2023, UTPL đã hợp tác với UNESCO trong hai dự án đặc biệt quan trọng để tiến tới hệ sinh thái MIL tại Ecuador: chính sách quốc gia và phát triển các chiến lược MIL, điều chỉnh chương trình

Ecuador đẩy mạnh giáo dục truyền thông và thông tin

○ THANH TRÀ (theo UNESCO)

giảng dạy ở Ecuador và phục hồi ngôn ngữ bản địa thông qua các tài nguyên MIL. Bà cũng nhấn mạnh rằng nhóm nghiên cứu truyền thông, giáo dục và công nghệ tại UTPL đã nghiên cứu và đào tạo giáo

viên trong nước về các chủ đề năng lực truyền thông trong 15 năm, hiện là chủ đề không gian kiến thức và kỹ năng liên quan trong bối cảnh công nghệ đang lấn át.

Bà Saadia Sánchez Vegas,

Quyền Đại diện UNESCO tại Ecuador, đã đề cập đến nguyên tắc cơ bản của UNESCO là “Xây dựng hòa bình trong tâm trí của nam giới và phụ nữ”. Bà cũng chỉ ra rằng “văn hóa hòa bình được UNESCO thúc đẩy, nhằm hướng

tới hòa bình bền vững và lâu dài, bắt nguồn từ các hoạt động truyền thông và hợp tác, đòi hỏi giáo dục dài hạn dựa trên các giá trị và thực tiễn của công dân toàn cầu kỹ thuật số”.

Bà Saadia Sánchez Vegas nhấn mạnh, vai trò trung tâm của MIL trong khát vọng xây dựng ý thức công dân thông qua trách nhiệm chung: “Công dân kỹ thuật số có thể ảnh hưởng tích cực đến xã hội nhờ loại bỏ những ngôn từ thù hận trên các nền tảng trực tuyến”. Ecuador đã áp dụng các sáng kiến của UNESCO trong quá trình Phổ cập giáo dục truyền thông và thông tin, chẳng hạn như MIL 2023, đóng vai trò là bước đạo đầu cho đề xuất chính sách công về MIL trong phạm vi của Ecuador. Sự kiện cũng là dịp để UNESCO chuyển giao đề xuất chính sách công về giáo dục truyền thông và thông tin cho các phái đoàn từ Bộ Giáo dục và Bộ Viễn thông và Thông tin Xã hội.

Ngoài ra, sự kiện còn thúc đẩy các kỹ năng để bảo vệ thông tin, nhận biết các thông tin sai lệch hoặc hành vi có hại, đồng thời khẳng định phương tiện truyền thông không phải lúc nào cũng đồng nghĩa với việc công bố thông tin đúng đắn và chính xác. ●

Bangkok gia nhập mạng lưới Thành phố học tập toàn cầu

Thành phố Bangkok, Thái Lan đã chính thức gia nhập mạng lưới Thành phố học tập toàn cầu (GNLC) của UNESCO vào đầu năm 2024, đánh dấu cột mốc quan trọng trong nỗ lực biến Thủ đô của Thái Lan thành trung tâm giáo dục hàng đầu khu vực và thế giới.

Hợp tác thúc đẩy học tập suốt đời

Văn phòng UNESCO tại Bangkok cam kết hợp tác chặt chẽ với Thủ đô trong việc thúc đẩy mục tiêu “Học tập cho cuộc sống, cơ hội cho tất cả”. Nhờ đó, Bangkok sẽ có cơ hội tiếp cận nguồn lực và chuyên môn, chia sẻ sáng kiến và kinh nghiệm, đồng thời tăng cường hợp tác quốc tế về giáo dục.

Cơ quan Quản lý Đô thị Bangkok (BMA) đã tổ chức một sự kiện công khai và hợp báo tại Công viên rừng Benchakitti, trung tâm thành phố, nhằm giới thiệu các chính sách mới thúc đẩy học tập suốt đời. Sự kiện

diễn ra trong khuôn khổ “Lễ hội Đọc & Học”, thu hút đông đảo người dân tham gia với nhiều hoạt động học tập bổ ích, thú vị. Các gian hàng trưng bày các trò chơi giáo dục dành cho trẻ em, khuyến khích niềm đam mê đọc sách và khám phá tri thức.

Phó Thống đốc Bangkok, ông Sanon Wangsrangboon đã khẳng định cam kết của chính quyền thành phố trong việc thúc đẩy học tập suốt đời cho tất cả mọi người, bất kể độ tuổi, giới tính hay hoàn cảnh. Bangkok tự hào sở hữu hệ thống giáo dục và cơ sở học tập đa dạng với hơn 1.400 trường học, 50 cơ sở dạy nghề và cao đẳng, các trung tâm

Mục tiêu của BMA là biến Bangkok thành “Thành phố học tập UNESCO” thực sự.

Ảnh: UNESCO/S. Ussavasodhi

khuyến học ở từng huyện, 37 thư viện và thư viện di động, gần 260 bảo tàng. Mục tiêu của BMA là biến Bangkok thành “Thành phố học tập UNESCO” thực sự, nơi mọi người đều có cơ hội học tập và phát triển suốt đời.

Sự hỗ trợ từ UNESCO

Chuyên gia chương trình giáo dục của UNESCO Bangkok,

bà Rika Yorozu hoan nghênh Bangkok gia nhập GNLC. UNESCO sẵn sàng sát cánh cùng Bangkok trên con đường thực hiện các mục tiêu giáo dục, giúp thành phố trở thành nơi mọi người đều được trao quyền học tập và phát triển bản thân. Bà Yorozu cũng bày tỏ lòng biết ơn đối với sự hỗ trợ của Chính phủ Thái Lan trong việc xây

dựng các thành phố học tập trên khắp đất nước.

Cuối năm nay, UNESCO Bangkok sẽ tổ chức sự kiện kết nối cho các Thành phố học tập khu vực Đông Nam Á, Trung Quốc, Nhật Bản và Hàn Quốc. Chương trình này là cơ hội để các thành phố chia sẻ kinh nghiệm và học hỏi lẫn nhau. UNESCO Bangkok cũng tổ chức một loạt hội thảo trực tuyến trước thêm “Hội nghị thượng đỉnh tương lai” của Liên Hợp Quốc sẽ diễn ra vào tháng 9/2024.

Hiện, ba thành phố tại Thái Lan gồm Bangkok, Khon Kaen và Yala đã chính thức gia nhập GNLC của UNESCO vào tháng Ba năm nay. Thái Lan có tổng cộng 10 thành phố thuộc GNLC: Bangkok, Chachoengsao, Chiang Mai, Chiang Rai, Hat Yai, Khon Kaen, Phayao, Phuket, Sukhothai, Yala.

MINH NGỌC (theo UNESCO)

Với tín ngưỡng đa thần, người dân tộc M'Nông ở huyện Lắk, tỉnh Đắk Lắk đặc biệt coi trọng nghi lễ mừng thọ. Đây là nghi lễ phản ánh quan niệm của đồng bào về sự sống, cái chết cùng các mối quan hệ gia đình, dòng họ, cộng đồng gắn với sinh hoạt tại các buôn làng.

Theo phong tục còn truyền lại đến ngày nay của người M'Nông, khi cha mẹ đã hơn 60 tuổi, con cái trong gia đình sẽ tổ chức Lễ mừng thọ nhằm thể hiện sự biết ơn công lao đã sinh thành, nuôi dưỡng của cha mẹ. Lễ mừng thọ thường được tổ chức vào các tháng 1, 2 dương lịch hằng năm, sau khi đã kết thúc mùa làm nương rẫy. Đặc biệt, khi cha mẹ càng cao tuổi, người M'Nông tổ chức lễ mừng thọ càng lớn. Lớn nhất có thể kể đến lễ mừng thọ khi cha mẹ tròn 70 tuổi.

Trước đây, trong gia đình người M'Nông chỉ con gái cả mới được đứng ra tổ chức lễ mừng thọ, nhưng ngày nay tất cả các con đều được tổ chức lễ mừng thọ cho cha mẹ. Nghi lễ mừng thọ của người M'Nông Rlăm thường gắn với việc cúng Yang (thần linh).

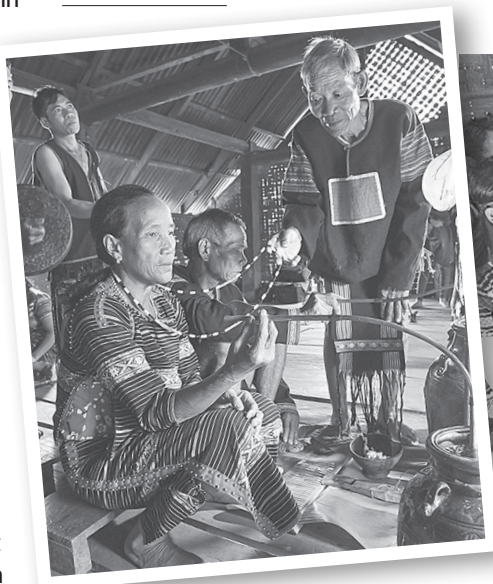
Lễ vật trong nghi lễ cúng mừng thọ thường bao gồm một con heo, ba chén cơm, một ché rượu cần lớn và ba ché nhỏ, một quả bầu khô đựng đầy nước được lấy từ suối nước đầu nguồn, một bếp than đỏ để cúng Yang. Khi tất cả các lễ vật đã được bày biện đầy đủ thì thầy cúng sẽ bắt đầu cúng lễ mừng thọ. Thấy cúng gọi Yang gồm thần núi, thần rừng, thần nước để xin phép được tổ chức buổi lễ.

Tham gia lễ cúng thường có sự xuất hiện của thầy cúng, thầy phụ cúng, người được cúng mừng thọ, đội nghệ nhân đánh chiêng, tổ phục vụ, hộ gia đình, già làng và bà con trong buôn. Với người M'Nông, mỗi khi tổ chức nghi lễ dù lớn hay nhỏ tại gia đình đều có sự tham gia của cộng

Phát huy giá trị văn hóa từ Lễ mừng thọ của người M'Nông

◉ THANH HÀ

đồng. Điều này thể hiện tinh thần đoàn kết, hợp tác, giúp đỡ lẫn nhau, giáo dục cho con cháu trong gia đình, giáo dục buôn làng nếp ăn lối ở, tính siêng năng, trung thực và sống có trách nhiệm với gia đình, cộng đồng.

Bắt đầu nghi thức cúng, người được mừng thọ sẽ cầm cần rượu quý và được thầy cúng cầu khẩn mong thần linh phù hộ cho người đó. Thấy cúng cầm một con gà trống nhúng chân con gà vào ché rượu rồi bôi lên trán người

được mừng thọ có ý niệm như thần linh sẽ soi sáng, dẫn đường chỉ lối đến những điều may mắn, hạnh phúc; trao chiếc cồng giống như một tín vật của thần linh thể hiện sự gắn kết giữa con người với thần linh, mong thần linh luôn ở bên cạnh che chở, phù hộ những điều tốt đẹp nhất, tiếp đở các con cháu trong gia đình lần lượt tặng lễ vật cho người được mừng thọ.

Lễ vật tặng thường là một bộ quần áo thổ cẩm truyền thống, chiếc cồng, ché rượu cần và những lời cầu chúc tốt đẹp. Người được mừng

thọ kể lại những công lao của bố mẹ, ông bà đã chăm sóc, nuôi dạy con cháu trưởng thành, dặn dò khuyên bảo mọi người trong gia đình, buôn làng cùng nhau làm ăn phát triển kinh tế, giữ gìn bản sắc dân tộc.

Trong quá trình tổ chức nghi lễ, đội chiêng diễn tấu liên tục cho đến khi lễ kết thúc. Đối với đồng bào M'Nông, lễ mừng thọ có ý nghĩa rất to lớn; bởi lẽ, mỗi khi nhà nào tổ chức lễ mừng thọ thì con cháu, bà con trong buôn đều tề tựu để cầu chúc cho cha mẹ, ông bà sống lâu

trăm tuổi. Hơn nữa, đây còn là cơ hội để những người thân trong nhà quây quần, cùng nhau chia sẻ những khó khăn và trải nghiệm của cuộc sống, cùng nhau xây dựng kế hoạch chăm sóc bố mẹ tốt hơn...

Thông qua lễ mừng thọ, các thế hệ người M'Nông muốn truyền dạy cho con cháu biết yêu thương, giúp đỡ. Những nghi lễ về vòng đời của người M'Nông vẫn còn được bà con tổ chức thường xuyên. Trong đó có nghi lễ mừng thọ với ý nghĩa làm sâu sắc hơn mối đoàn kết giữa gia đình, buôn làng.

Lễ mừng thọ của người M'Nông ở huyện Lắk là một trong hai di sản của tỉnh Đắk Lắk được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch quyết định đưa vào danh mục Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia năm 2022. Cụ thể, vào ngày 4/8/2022, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đã ban hành Quyết định số 1841/QĐ-BVHTTDL công nhận "Tập quán xã hội và tín ngưỡng Lễ Mừng thọ của người M'Nông ở huyện Lắk" là di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia. ●

Viết về một định kiến

◉ ĐÌNH ĐỨC HOÀNG

Việc đặt “viên mãn” và hôn nhân tan vỡ thành một cặp phạm trù đối lập là một thói quen phổ biến trong giao tiếp của Việt Nam. Chính tôi cũng chưa bao giờ nghĩ đến điều đó, và cũng thấy cái nhị nguyên đó là bình thường. Cho đến một ngày, một đồng nghiệp của tôi tâm sự nhỏ nhẹ, làm thế nào để nhắc mọi người đừng giạt tít thế nữa nhì. “Dàn sao phim X sau 20 năm: Người viên mãn, người ly hôn”. Ly hôn đối lập với viên mãn. Mọi người nói, và thậm chí sâu nghĩ thế.

Người nữ đồng nghiệp đó, trải qua nhiều ngày tháng cơ cực trong hôn nhân, với nhiều dạng bạo hành tinh thần, đã ly hôn. Nhưng chính chị, cũng hay thờ dài, “chị là một người thất bại mà”. Bạn tưởng tượng rằng nếu một người thân bên mình nói thế, chúng ta sẽ rất cáu. “Chị làm sao thế”, chúng ta sẽ gắt, “sai thì sửa chứ làm cái gì mà thất bại”.

Nhưng ngày thường, ta vẫn sẽ vô thức dùng viên mãn và hôn nhân rạn nứt là một cặp đối lập. Trong giao tiếp và trong truyền thông đại chúng, trong các bài giảng đạo đức. Ta lên án, bài xích, kỳ thị

ly hôn một cách âm thầm và tinh tế mà chính bản thân không nhận ra. Điều này, đã tạo ra một áp lực có bề dày lịch sử lên những người đàn ông và phụ nữ trong xã hội Việt Nam - mà chủ yếu là phụ nữ.

Đôi khi, hay thậm chí là rất thường xuyên, việc vợ chồng rạn nứt - dù ta không muốn - là một chỉ dấu khách quan mà người vợ và người chồng cần xem xét từ nhiều góc độ. Đó có thể là một cơ hội, chứ không phải mất mát. Với tỉ phú Bill Gates và Melinda đó có thể là một cơ hội, và thậm chí Melinda không chắc đã đủ dũng cảm để nắm bắt cơ hội đó sớm hơn chưa. Với người phụ nữ thuyền chài bị đánh trong “Chiếc thuyền ngoài xa”, đó có thể là cơ hội. Với rất nhiều người phụ nữ khác khắp đất nước này, đó có thể là một cơ hội, mà họ sẽ vượt mất vì định kiến.

“Chị cố giữ cho con”, họ sẽ nói náo nức. Và bạn sẽ lại cáu: “Đừng nhân danh trẻ con. Nó không khiến đâu”. Bạn sẽ ức chế thay cho thái độ chịu đựng đó, và bạn nhận thức rất sâu sắc rằng đó là kết quả của một định kiến.

Tôi cũng là một người bảo vệ gia đình hạt nhân, ăn cơm nhà 330 ngày

một năm, và không xem nhẹ mối quan hệ vợ chồng, thậm chí có thể tự tin rằng mình và vợ đã cùng đầu tư cho nó ở một cấp độ hiếm gặp. Nhưng tôi không tin vào việc tuyệt đối hóa cái gì cả. Hôn nhân chỉ là một ý niệm khách quan, giống cái đinh ghim thôi. Dùng lên xấp giấy thì tốt; còn bấm lên da thịt như trong phim gangster thì đấy là tra tấn. Mỗi người, mỗi hoàn cảnh, sẽ đòi hỏi một cách tiếp cận khác. Và rạn nứt có thể là một cơ hội.

Đó là cơ hội không dễ nhận ra, thậm chí cần nhiều quyết tâm để tận dụng nếu nó đến. Ly hôn là một quyết định cần rất nhiều đánh đổi, nhưng nó cũng thường xuyên mang lại cuộc đời mới, ít nhất là chủ động hơn cho con người. Đã không dễ nhận ra, nên bạn đừng góp mồm chôn vùi cuộc đời của nhiều người, bằng sự tuyệt đối hóa hôn nhân, và kéo léo phi báng những sự “tan vỡ” nữa.

Chuyện nhỏ lắm. Nhưng tôi biết, và bạn cũng biết, bao người đã gánh cái định kiến đó trên lưng. Nên từ mai chúng ta có thể nhớ điều này: Đừng đặt viên mãn và ly hôn là một cặp đối lập, vậy là được rồi. ●

◉ TÂM TÌNH FACEBOOK

Phiên bản của một nhân vật

◉ ĐÌNH ĐỨC HOÀNG

Có lẽ, ai trong chúng ta rồi cũng sẽ phải chịu số phận: Tồn tại trong câu chuyện của những người khác, và phụ thuộc vào cách kể lại của những người khác. Chúng ta sẽ dành cả cuộc đời để loay hoay kể một câu chuyện của đời mình, và ngay khi nó chớm hoàn thiện, ta lại rời cõi tạm - và việc kể lại nó chuyển giao cho người khác.

Hoặc thậm chí là ngay bây giờ, khi còn đang sống, câu chuyện cuộc đời anh đã tồn tại ở dăm bảy phiên bản. Các phiên bản này phụ thuộc vào trí nhớ, vào những dữ liệu chấp vá trên mạng, vào những văn bản (vô cùng) chấp vá mà chính anh đã để lại cho đời; phụ thuộc vào cảm xúc và lợi ích của kẻ kể lại kia nữa. Và không thể kỳ vọng có một phiên bản đúng.

Không có phiên bản đúng, có lẽ ta chỉ có thể kỳ vọng vào những phiên bản có ý nghĩa nhất. Là phiên bản mà bác tôi giữ trong lòng về bố, và kể lại cho các con các cháu. Là phiên bản mà tôi đã nghe từ bố tôi và nhớ lại.

Hôm nay tôi đã nghĩ về điều này lúc đi đón con trai ở trường. Tôi hỏi, “Hoàng Anh có biết sao tử lạnh nhà mình bố mua rất nhiều phô mai tươi không?”. Hoàng Anh nghĩ một lúc, “Vi con thích ăn phô mai. Bố muốn con ăn nhiều”. Ok, biết thế tốt rồi. Tôi mừng quá.

Chuyện rất vớ vẩn về nội hàm của tử lạnh này, về lâu dài, có thể quan trọng hơn các giải thưởng nào đó đến với cuộc đời mình. ●

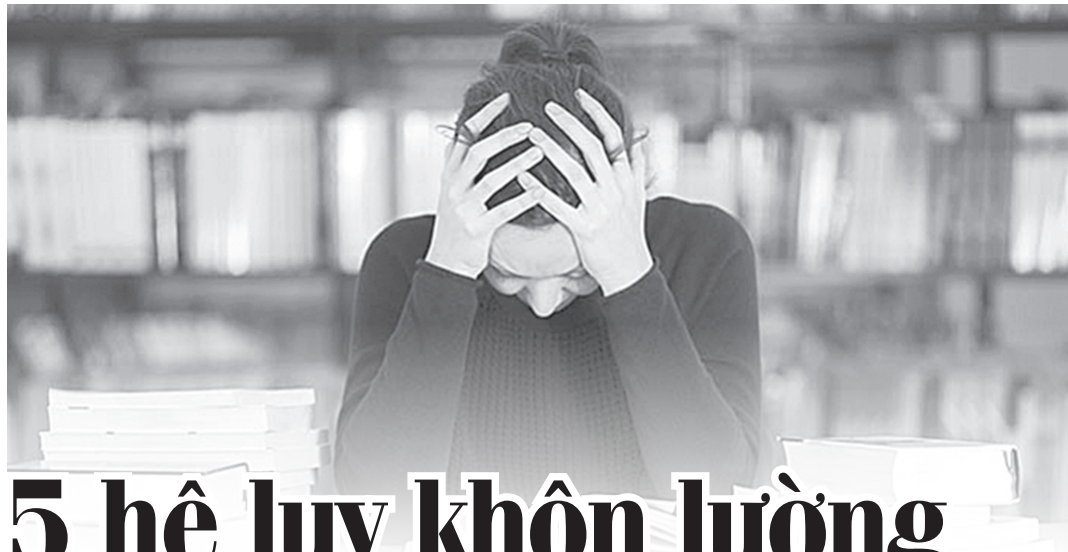
Mọi người thường nhầm tưởng chỉ người cao tuổi mới bị rối loạn giấc ngủ, thế nhưng gần đây hội chứng mất ngủ có xu hướng trẻ hóa, xuất hiện nhiều hơn ở người trẻ tuổi.

Vì sao người trẻ mất ngủ?

Mất ngủ có thể chia thành hai dạng chính: Mất ngủ cấp tính (không thường xuyên, không kéo dài quá một tháng) và mất ngủ mạn tính (thường xuyên, lặp đi lặp lại nhiều lần, kéo dài trên 1 tháng trở lên).

Cũng tương tự như ở người cao tuổi, nguyên nhân gây mất ngủ có nhiều. Với người trẻ tuổi, mất ngủ thường do tình trạng áp lực công việc, học tập. Cuộc sống hiện đại buộc những người trẻ phải quay cuồng vào học tập và công việc. Áp lực từ bài thi, thời hạn quy định (deadline)... làm hệ thần kinh luôn ở trạng thái kích thích. Điều này gây ảnh hưởng rất lớn đến giấc ngủ.

Lý do thứ hai là người trẻ có thói quen sử dụng máy tính, điện thoại... trước khi đi ngủ. Sóng điện thoại, máy tính là nguyên nhân gây hại cho hệ thần kinh, gây nhức mắt, mỏi mắt... dễ dẫn tới mất ngủ, khó ngủ. Cũng có thể do thói quen ăn uống, thích đồ ăn vặt, ăn nhanh khiến nhiều bạn trẻ có thói quen ăn quá no trước khi ngủ. Thói quen sử dụng chất kích

5 hệ lụy khôn lường khi người trẻ mất ngủ

thích như cà phê, trà, thuốc lá... trong buổi tối. Những chất kích thích như nicotin, cafein trong các loại đồ uống này khiến bộ não hưng phấn, tỉnh táo và không có cảm giác muốn ngủ. Sau đó giấc ngủ sẽ bị rối loạn giờ sinh lý và gây ra chứng mất ngủ.

Một nguyên nhân nữa là mất cân bằng hưng phấn và ức chế: Người trẻ tuổi có một cuộc sống sôi động, lịch sinh hoạt là không cố định. Thói quen ăn uống, học tập, nghỉ ngơi, ngủ nghỉ không khoa học, không theo giờ sinh học khiến hormone bị rối loạn.

Điều này cũng khiến chứng mất ngủ ở người trẻ tăng cao.

Hệ lụy khôn lường

Khi mất ngủ, cơ thể người trẻ tuổi sẽ phải gánh 5 hệ lụy thông thường.

Một là, nguy cơ tăng huyết áp: Giấc ngủ bị gián đoạn sẽ gây căng thẳng. Cơ thể phản ứng lại với những căng thẳng này bằng cách tăng nhịp tim, tăng huyết áp. Nếu kéo dài, mất ngủ sẽ gây ra bệnh tăng huyết áp mạn tính.

Hai là, nguy cơ trầm cảm: Bệnh trầm cảm trong giới trẻ

đang có chiều hướng tăng nhanh và ngày càng phức tạp. Một trong những nguyên nhân gây ra tình trạng này chính là do mất ngủ. Một đêm mất ngủ khiến tâm trạng trở nên cáu kỉnh vào sáng hôm sau. Thiếu ngủ kinh niên sẽ làm tăng nguy cơ bệnh trầm cảm.

Ba là, gây mất tập trung: Nếu giấc ngủ bị gián đoạn, bộ não chỉ có thể dành rất ít thời gian cho trạng thái REM (giai đoạn ngủ sâu và mơ). Trạng thái này vô cùng cần thiết, giúp đầu óc được nghỉ ngơi lúc ngủ. Những người có được giấc ngủ REM thường có

cảm giác tốt hơn về nhận thức, cảm nhận tốt hơn về hạnh phúc. Từ đó, tâm trạng cũng được cải thiện đáng kể. Ngược lại, mất ngủ làm mất tập trung, giảm hiệu suất công việc.

Bốn là nguy cơ tăng cân: Thiếu ngủ làm chậm quá trình trao đổi chất nên sẽ làm tăng lượng đường trong máu. Từ đó gia tăng nguy cơ bệnh béo phì. Hơn nữa, theo các chuyên gia về sức khỏe, mất ngủ là nguyên nhân dẫn đến việc lựa chọn thực phẩm không lành mạnh. Nguyên nhân là bởi tầm nhìn về thực phẩm bị che mờ trong vùng trung tâm của não ở những người mất ngủ. Khi giấc ngủ bị thiếu hụt, người ta có xu hướng tìm những thực phẩm kém chất lượng và tiêu thụ những loại thực phẩm này.

Năm là, gia tăng nguy cơ ung thư: Các nhà nghiên cứu cho thấy, những phụ nữ ngủ ít hơn 6 giờ mỗi ngày sẽ có nguy cơ mắc bệnh ung thư vú nhiều hơn. Một nghiên cứu khác tại Trường Y Harvard cho kết quả, ngủ ít hơn 6 tiếng/đêm sẽ làm tăng nguy cơ ung thư đại trực tràng. Lý giải khoa học là do hormone melatonin được sản xuất ra trong khi ngủ vô cùng quan trọng. Hormone này có thể chống lại sự tăng trưởng của các tế bào khối u. Khi mất ngủ hormone này giảm đi rất nhiều và sẽ làm tăng nguy cơ mắc ung thư.

THÚY HÀ

GIẢI Ô CHỮ

◉ LÊ VĂN

HÀNG NGANG:

- Ông được xem là một "nhân vật siêu phàm" thời kỳ Phục Hưng, là tác giả bức điêu khắc Đức Mẹ sầu bi và Vua David.
- Quần áo lót, y phục mặc bên trong.
- Nhà văn, tác giả tiểu thuyết Bão biển.
- Cây cầu bắc qua hạ lưu sông Đà, nối thành phố Hà Nội và tỉnh Phú Thọ.
- Đẹp sự chống đối bằng bạo lực hoặc uy quyền, một cách thô bạo.
- Giết người một cách bí mật, có mưu tính trước.
- Truyện ngắn của Lỗ Tấn.
- Lẽ phải phù hợp với đạo lý và lợi ích chung của xã hội.
- Khoảng trống sâu tự nhiên hay được đào vào trong đất, trong đá.
- Bài thơ nổi tiếng của nhà thơ Hữu Loan, sáng tác năm 1949 tại Thanh Hóa, vào thời điểm sau khi nghe tin người vợ đầu tiên của ông qua đời.

HÀNG DỌC:

- Triết gia nổi tiếng Trung Quốc, người tiếp nối Khổng Tử và được xem là ông tổ thứ hai của Nho giáo.
- Hệ thống cảnh báo thương mại toàn cầu.
- Thành phố nằm ở vùng duyên hải nước Pháp, bên bờ biển Địa Trung Hải, dưới chân dãy núi Alps.
- Nhà văn Việt Nam thời tiền chiến, ông được xem là cây bút có số lượng tác phẩm nhiều nhất.
- Quỹ Dân số Liên Hiệp Quốc (vt).

Ô CHỮ SỐ 374

1			2		3		4		
									5
		6			7				
8						9			
10									11
12					13		14		
					15				
16							17		
18									

- Doanh nhân Việt Nam dưới thời Pháp thuộc, là người khai sinh nghề sản xuất sơn dầu ở Việt Nam.
- Có kiến thức, hiểu biết sâu rộng về văn tịch, sách vở, di tích và các việc đời xưa.
- Dáng vẻ, thái độ tỏ ra cứng rắn, chặt chẽ, gây cảm giác nể sợ.
- Ẩn sĩ danh tiếng trong lịch sử Trung Quốc, người đã xuống suối rửa tai sau khi nghe những điều rao giảng về danh lợi.
- Tên húy của Lý Nam đế, người lập ra nhà nước Vạn Xuân.

ĐÁP ÁN SỐ 373

Đ	À	O	T	R	I	N	H	N	H	Á	T	
I				Ư		Ộ		Ả			R	
Ệ			Đ	Ư	Ờ	N	G	L	Â	M	À	A
N		Ô		N			Ý		H		L	I
B	I	N	H	G	I	Ả		T	E	L	E	X
I		G									N	U
Ê	P										G	Ô
N	R										P	I
P	I	E	T	A			C	H	E	K	H	O
H	P		Ư		V				L		Á	Ạ
Ủ	Y		T	R	Ả	M	L	U	Â	N		N
		A		H		N			R			L
		T	R	Ư	N	G	C	Ả	U	D	Â	N
												Ý

Bạn đọc giải ô chữ và gửi về Tòa soạn Ngày Nay: P201 - 202, Nhà B5, Khu Ngoại giao Đoàn, 298 Kim Mã, Ba Đình, Hà Nội.

Ngoài phong bì ghi rõ: **THAM GIA GIẢI Ô CHỮ NGÀY NAY SỐ 374**
03 bạn đọc gửi sớm nhất nhận 01 thẻ cào điện thoại 100.000 đồng/người.

Những đợt thủy triều rác nhựa ở Đông Nam Á

○ **BẮC HIỆP** (theo Nikkei Asia)

Từ Indonesia đến Myanmar, lệnh cấm nhập khẩu năm 2018 của Trung Quốc đã khiến vấn đề rác thải sinh hoạt trở nên nghiêm trọng.

Nạn buôn bán rác thải

Khi Otin còn nhỏ, bãi biển trước nhà cô ở Labuan, phía tây đảo Java, sạch đến mức có thể nhìn thấy cát trắng ẩn dưới làn nước lấp lánh nắng. Hiện, khi đã thành một bà nội trợ 42 tuổi, Otin không thể nhớ lần cuối được thấy bãi cát trắng thiên đường là khi nào, thay vào đó là những đồng rác nhựa đầy màu sắc. “Mỗi lần thủy triều lên sẽ có hàng tấn rác trôi dạt tới sân nhà tôi”, Otin nói.

“Chính quyền địa phương thường cảnh báo chúng tôi không được vứt rác trên bãi biển”, Otin nói. “Có vẻ như họ đang đổ lỗi cho chúng tôi”. Otin khẳng định cô chưa bao giờ xả rác trên bãi biển và tất cả cư dân trong khu vực đều trả tiền để rác được thu gom hàng tuần và xử lý tại bãi rác.

Người phụ nữ này cho rằng chính khu chợ gần đó, vốn nằm ở phía đối diện với bờ biển, là nơi thải ra cơ man rác. Nhưng khối lượng rác khổng lồ tràn vào bờ biển Labuan hàng ngày cho thấy vấn đề lớn hơn.

Trong vài thập kỷ qua, Indonesia và các quốc gia khác ở Đông Nam Á đã trở thành nơi đổ rác thải nhựa từ khắp nơi trên thế giới thông qua các giao dịch “buôn bán rác thải”, một hoạt động buôn bán vẫn tồn tại dai dẳng bất chấp những nỗ lực ngăn cấm.

Theo dữ liệu của Liên Hợp Quốc, mặc dù là nơi sinh sống của chưa đến 9% dân số thế giới nhưng các nước

Các container chứa đầy rác thải nhựa tại Malaysia.

ASEAN đã nhận 17% lượng rác thải nhựa nhập khẩu của thế giới từ năm 2017 đến năm 2021. Chỉ riêng từ năm 2016 đến 2018, khu vực này đã chứng kiến lượng rác thải nhựa nhập khẩu tăng 171%, lên 2,26 triệu tấn. Hoạt động nhập khẩu bất hợp pháp này đã khiến Đông Nam Á trở thành khu vực có lượng rác thải nhựa đại dương lớn nhất thế giới, phần lớn là do hệ thống sông ngòi, đường bờ biển dài cũng như các quy định và quản lý môi trường yếu kém trong khu vực.

Có tới 6 trong số 10 quốc gia gây ô nhiễm nhựa đại dương lớn nhất thế giới đến từ Đông Nam Á vào năm 2021, theo số liệu từ nhà nghiên cứu của Lourens J.J. Meijer, người đứng đầu bộ phận dữ liệu và giám sát tại tổ chức The Ocean Cleanup của Hà Lan, trong đó riêng Philippines tạo ra 356.371 tấn mỗi năm. Nhìn chung, châu Á tạo ra hơn 80% rác thải nhựa đại dương toàn cầu và là nơi sinh sống của gần 60% dân số thế giới.

Theo báo cáo tháng “Unwaste” của Liên Hợp Quốc vào tháng Tư gần đây,

mặc dù sẽ có thay đổi vào năm 2025 với lệnh cấm xuất khẩu hoàn toàn sang các nước không thuộc tổ chức OECD nhưng Liên minh châu Âu vẫn là khu vực xuất khẩu rác thải nhựa lớn nhất thế giới, chiếm hơn 40% tổng lượng rác thải xuất khẩu. Tổ chức Interpol mô tả hoạt động buôn bán rác thải nhựa bằng thuật ngữ “tội phạm ô nhiễm”. Do chưa có đủ luật chống buôn bán rác thải cũng như ngân sách của chính phủ để giải quyết tình trạng này, nhiệm vụ xử lý các núi rác thải nhựa ở Đông Nam Á thường thuộc về người dân địa phương, cũng như cư dân của bãi biển Labuan như Otin.

“

Mỗi lần thủy triều lên sẽ có hàng tấn rác trôi dạt tới sân nhà tôi.

Otin

Otin cho biết bãi biển nơi cô đang đứng từng chỉ toàn bãi cát trắng.

Nỗ lực quản lý

Vấn đề rác thải nhựa ở Đông Nam Á không phải hệ mới. Năm 2010, Tổng cục Hải quan và Thuế tiêu thụ đặc biệt của Indonesia đã công bố nhiều hình ảnh kinh hoàng về ba container vận chuyển từ Đức chất đầy bao cao su đã qua sử dụng. Vấn đề rác thải nhựa trong khu vực trở nên trầm trọng hơn sau khi Trung

Quốc cấm nhập khẩu nhựa và rác thải điện tử từ đầu năm 2018 vì phần lớn trong số đó không thể tái chế và gây ô nhiễm. Vào thời điểm đó, Trường Giang là con sông ô nhiễm nhựa lớn nhất thế giới, còn Trung Quốc đã nhập khẩu gần một nửa số nhựa và thiết bị điện tử phế thải trên thế giới. Sau lệnh cấm đó, dòng chất thải chảy vào Đông Nam Á đã nhanh chóng gây ra sự phản nộ nhưng phần lớn đã tan biến. Vào thời điểm đó, Philippines đã trả lại 69 container cho Canada và Malaysia từ chối 450 tấn rác

thải nhựa từ nhiều quốc gia khác nhau.

Đến tháng 7 năm 2018, Campuchia phát hiện 70 container vận chuyển từ Mỹ và 13 container từ Canada chứa đầy rác thải nhựa tại cảng Sihanoukville. Người

phát ngôn của Bộ Môi trường nước này cho biết vào thời điểm đó: “Campuchia không phải là thùng rác nơi nước ngoài có thể xả rác thải điện tử đã lỗi thời và chính phủ cũng phản đối mọi hoạt động nhập khẩu chất thải nhựa và chất bôi trơn để tái chế ở nước này”. Không lâu sau, Indonesia đã gửi 8

container rác thải không thể tái chế, bao gồm cả tã bẩn từ Surabaya trở lại Australia và 49 container khác đã được trả lại cho nhiều quốc gia khác nhau.

EU đang tài trợ cho “Unwaste”, một dự án kéo dài ba năm hợp tác với Văn phòng Liên hợp quốc về Ma túy và Tội phạm (UNODC) và Chương trình Môi trường Liên hợp quốc (UNEP), để chống buôn bán rác thải giữa EU và Đông Nam Á.

Quy định về vận chuyển chất thải được Ủy ban Châu Âu đề xuất lần đầu tiên vào cuối năm 2021 sẽ được Nghị viện châu Âu thông qua vào cuối tháng này. Nó bao gồm lệnh cấm xuất khẩu chất thải sang các nước thứ ba và đặc biệt là cấm vận chuyển chất thải nguy hại sang các nước không thuộc OECD, trừ khi được cho phép cụ thể.

Các đối tác khu vực của dự án, Thái Lan, Indonesia, Malaysia và Việt Nam, là 4 trong số 10 thành viên của ASEAN nhưng nhận hơn 90% lượng rác thải nhựa nhập khẩu hợp pháp của khu vực. ●

TẠP CHÍ NGÀY NAY

Số 374

24 trang, khổ 28,5 x 34 cm - In tại Nhà in Tiến Bộ
GPXB: Số 335/GP-BTTTT cấp ngày 23/7/2015

Chủ tịch Hội đồng Biên tập: **Nguyễn Xuân Thắng**

Tổng Biên tập: **Trần Văn Mạnh**

Phó Tổng Biên tập: **Nguyễn Hùng Sơn,**

Phạm Hữu Quang, Lê Thị Lương

Thư ký tòa soạn: **Nguyễn Lệ Hằng**

Văn phòng Tổng Biên tập:

Tầng 1 nhà D3, khu 7,2 ha, Phố Vinh Phúc, Ba Đình, Hà Nội

Tòa soạn: P201-202-203, Nhà B5, Khu Ngoại giao Đoàn,

298 Kim Mã, Ba Đình, Hà Nội.

Tel: (84-4) 2248 7777 - 2249 7777 * Email: toasoan@ngaynay.vn

Hotline: **096.234.1234**

Văn phòng đại diện tại TP HCM:

Lầu 2-3, 58 Nguyễn Bình Khiêm, phường Đa Kao, Quận 1.

NGÀY NAY

Tạp chí DUY NHẤT đưa quảng cáo
tới tay khách hàng tiềm năng do bạn
chỉ định, với giá rẻ hơn cả phí click.

Liên hệ Quảng cáo:
096 234 1111

ĐIỂM PHÁT ÁN PHẨM MIỄN PHÍ Ở HÀ NỘI

• Book Coffee 12/75 Nguyễn Công Hoan • Cà phê 47 Văn Miếu, Hà Nội • Cửa hàng Vitamin Mỹ 65B Trần Hưng Đạo, Hà Nội • Bến xe Mỹ Đình • Bến xe Giáp Bát • Bến xe Nước ngầm • Bến xe Gia Lâm • Bến xe Lương Yên • Bến trung chuyển xe buýt Long Biên • Ga Hà Nội • Bệnh viện Bạch Mai • Bệnh viện Việt Đức • Bệnh viện K Hà Nội • Bệnh viện Nhi TƯ • Viện Lão Khoa TW, Số 1, Phương Mai, Đống Đa • Dãy phố Cà phê Triệu Việt Vương • Dãy phố cà phê Trần Huy Liệu • Dãy phố cà phê Bảo Khánh • Dãy phố cà phê Hồ Đắc Di • Trường Đại học Bách khoa Hà Nội • Trường Đại học KHXN và Nhân Văn • Royal City • Times City • Vinhomes Nguyễn Chí Thanh • Vinhomes Bà Triệu • Vinhomes Riverside • Bệnh viện Vinmec Times City • Phòng khám Vinmec Royal City.

